

ՄԻՆԸ ԹԵՕԼԵՕԼԵՆ

PRINTED IN BULGARIA

ՍՈՆԻՍ
ՏԳԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՍԻՍ,
1937

891.99

12-45

891.99

P-45

ՄԻՆԸՍ ԹԵՕԼԵՕԼԵՆ

1. ԱՄՊ ՄԸ ԱՆՑԱԻ... (Քերթումներ)
2. ՄԵՌԱԾ ԵՐԿԻՆՔՈՎ (Արձակներ)

ՍՈՑԻԱԼ
1937

18 APR 2013

31008

NOV 2011

266-59

Կնոսու՝ ՀԵՐՄԻՆԵՒՆ

ԿԻՆԸ ՅԱԻՇԵՐԺ ՄԵԶ ՎԵՐ ԿԸ ԶԱՇԷ

ՆԱԽԵՐԳԱՆՔ

Ինչպես գիշեր մը աստղերով հասուն-
ցած,

Ինչպես անդունդ մը անյասակ, որ ի-
րեն կը կանչէ զայրոյթով, աչքերն ան-
նուն երկինքին,

Ինչպես վերջալոյս մը բռնկած, որ
խորեակներ կը պահէ յամուրդի, ու կը
մեկէ տարրերն յոգնած, նուաղկոտ,

Ես այս գիշեր, — ո՛վ մուսա, կ'ու-
զեմ որ զաս ինծի, ամպերուդ աննաս
զօրութեամբը, եւ արեայական բամբիռ-
ներուդ հուծկու քաղցրութիւնովը: Կ'ու-
զեմ որ զաս ինծի նծոյգ-ամպի մը պէս,
արաքական մորթիդ վրայ՝ վերքերուդ
դեռ քաց արիւնը չպաղած:

Բե՛ր օրբունքիս եւ աչքերուս, լուսեղէն
իմաստութիւնը այիֆ-ալիֆ ու փախչող
բուրումներուդ, ու երածօտութեանդ աս-
տուածային մաքրութիւնը: Վասն զի
ներդաւանակութեան ծառա ունիմ, ու
յոզներ եմ խաւարակուռ գիշերներուդ
մէջ թափառելէ:

Ո՛վ իմ մուսա, եկուր ինծի պայծառ
ու իմանալի շեշտերով: Ինչպէս վրէժ-
խնդիր սիրունի մը, զոր մերժեցի բայց
սիրեցի:

* *

Ինչպէս ամպ մը խորեակահար, այս
գիշեր եկո՛ւր ինծի, քղանցներուդ տակ
կապոյտը քաշեցելով:

Կ'ուզեմ որ դուն ըլլաս գիշեր մը
աստղերով հասունցած, կամ անդունդ
մը անյասակ, որ խորեակներ կը պահէ
յամուրդի.

Ինչպէս վերջալոյս մը բռնկած, որ կը
բարձրանայ սիրս ի վեր, ու կը մարէ
հաթիկ հաթիկ, հրազները մո՛ւր ու մոռ-
ցուած...

1.

ԱՄՊ ՄԸ ԱՆՑԱԻ...

(ՔԵՐԹՈՒՆԺՆԵՐ)

Քեզ որացի որպէս երե
 վիրաւոր ու ներկրւած արիւնով՝
 — էի հիւա՛նդ, էի գինով —
 խորհուրդներու անհառէն:
 Ու բեռէն,
 որ զիս կ'ըներ գերի իշխանավար,
 արդ
 կը մըսի մարմինքս իմ:
 Ինքնամոլար,
 — ու կու լար երջանկութիւնս իմ տամուկ —
 ու դարուվար
 ուղիներէն դեռ անծանօթ հրալիրփս,
 չը գիտցայ թէ կը մըսի՞
 քու մտածումդ առեղծուած:
 Շղթայուած,
 — գերի ու գերելար —
 աչներէս վար
 կը հոսի հիմա
 արցունքն հոգւոյս կանդեղուած,
 ու քաղուած՝
 մեհեանին մէջ աստուածագեղ աչերուդ,
 կախարդանք մը մո՛ւր,
 կ'ընէ զիս անխօս.
 կը վախճայ հրմա՛յքը մանուկ
 աչերուս խորն ապօտոդ նայուածքին,
 ու կեանքին
 ես կը նայիմ որպէս ըսուեր,
 որպէս ուրու մահաբու՛հ:

***

Նուազն անձանօր
զոր բերիր մութեն,
— բուեր կ'աղօթեն —
սիրօս երակն եր խըլուած
անճառի չա'ր վըհուկեն.
ու մագերուդ սեւն անձիր
երակն եր հիր

մոխրանապաս աչքերուս:
Օ', լուսինն այս անխորհուրդ ու մրօսահոս.
հեղ մ'ալ ըզբեզ, — անյագուրդ,
չս անի'ն գիրկն անձանօր
բսուերներուն մահագեղ,
ուր բռչուններ կը մեռնին,
ու կ'արիւնի երզը Լոյսին,
սիրափրփուր,
առնաբոյր,
ինչպէս իմ սերս է հիմա:

ԲԱՂՉԱՆՔ

Քամին այնքա՛ն կը սուլէ, որ կարօտվ մ'անսահման,
կ'ուզեմ մեռնի՛լ քաղցրօրէն ու ալ երբե՛ք չարքըննալ...
Տան փեղկն այնքա՛ն խարխուլ է, որ կը բաղձամալ չըլա՛լ
երեկի լուռ օրերու ցընորակո՞ծ այն զրդան...

Երեկի լո՛ւռ օրերու ցընորակո՞ծ այն զրդան,
կ'ուզէ այսօր դառնօրէն խոսովանի՛լ ու զրդջալ,
պարպե՛լ ցուրտ մեղքն իր վերջին, — սրբանօթի մը նրման
յետոյ կրե՛լ լուսեղէն յորձքն իր վընի՛ս ու գուլալ...

Յորձքն իր վընի՛ս ու գուլալ, արիւնը ջի՛նջ այն Լոյսին,
որ սարսուռով մը անբաւ լեցուց հուսկ կա՛յքն իր կեանքին,
լեցուց հուսկ կա՛յքն իր կեանքին՝ քաւալ ու մով մը հրսկայ...

Մարմինըս՝ բե՛կ ու զրկար, ինչպէ՞ս կրեց զանիկա...

Ե Ր Բ Ե Մ Ն . . .

Սրբեմն, ինչո՞ւ, չեմ գիտեր, կը կորսուիս, Ու յանկարծ
քեւաբախումը ուժգին կը բարձրանայ կուրծքս ի վեր,
կը բարձրանայ մոլուցֆով՝ մըսածումիս կառչելու,
կամ խրլելու հոգիես երջանկութիւնըս անբաւ...

Սրբեմն, ինչո՞ւ, չեմ գիտեր, մանուկի պէս կը դողամ,
ըզգայարանքս հիւանդ կ'ալեկոծե՞ն, կը հեւա՞ն,
սիրտս խռով կը մերժէ ցայգարեցումը փառքամ,
ու գրգռանքիդ բացակայ կը զգամ մեծնալը տակաւ...

Սրբեմն, ինչո՞ւ, չեմ գիտեր, կը խենդեմա՛մ, կը մեծնա՛մ,
կ'ըլլամ սիրտով իմաստուն, ու ջիղերով խելագար,
կ'ըլլամ բողոք մը վրնի՞ս, ցասում մը՝ ջի՛նջ, դառնահամ,,
եիք մը թոյնի կամ մահուան, եիք մը լոյսի ու կեանքի...

Սրբեմն, ինչո՞ւ, չեմ գիտեր, կը կորսուիս, Ու յանկարծ՝
քեւաբախումը ուժգին կը բարձրանայ կուրծքս ի վեր,
կը բարձրանայ մոլուցֆով, իբրեւ երա՛զ մը անբաւ...

Ի Ն Զ Պ Է Ս

Դեռ կը խորհիմ, բեռանքս տակ զո՛ւր կրֆած.
— Ինչպե՞ս, ինչպե՞ս միաձուլուիլ ու մեռնիլ,
ինչպե՞ս տակաւ բզբօթել սիրտս ու չըզգալ
իր կարօտին կսկիծն արքուն, հեռագգած...

Ինչպե՞ս փորձել վերելքն անյոյս, հեւ ի հեւ,
իր բարձունքին կածանն ի վե՛ր մագրլցիլ.
նամբուն վրայ ողջակիզել սերն համբուն,
արիւնն ամբողջ արտահոսել ու հանգչիլ...

Ինչպե՞ս մոռնալ հեթոցհեթ, ու վանել
իր կարօտին անկարեկիր մեղեդին,
ինչպե՞ս մոռնալ ու օր մը ա՛լ չըլիւնել...

Դեռ կը խորհիմ ու կարծես ա՛լ չեմ խորհիր,
քեզայն ինչպե՞ս եւ ալ ինչո՞ւ չեմ սիրեր,
դեռ կը խորհիմ, ու կարծես ա՛լ չեմ խորհիր...

ՉԱՅՆԵՐ...

Ձայն մը, ձայներ,— ու հովն անհուն որ կ'անցնի,
յետոյ, յանկարծ, հեկեկանք մը լա՛յն, սողուն...,
կ'անցնի հոգւոյս ու մթփերուս ընդմէջէն,
ու գրգռանքիս, որ կը մեծնայ ձի՛գ, բեղուն...

Ձայներ վա՛նկ-վանկ, — ու նիչն անդո՛ւլ, անվախնան,
— կը մոլեգնիմ հոգւոյս յոգնած կանչերէն, —
կը քրքրջան, կը ծիծաղի՛ն, կը հեզնեն,
ձայն մը նորէն, — երազն անվե՛րջ ապրելու...

Իդձն՝ անմատոյց, անխոցելի՛ ըլլալու,
ու չըլլալո՛ւ թափառական, սրբիկայ,
միշտ հեռակայ ու մի՛ս մինակ մընալու՝
ու մեռնելու, ու ապրելո՛ւ ընդ երկար...

Ձայն մը, ձայներ՛ր..., — ու հովն անհուն որ կ'անցնի...

ԾԱՀԵՐԹ

Ծաղիկներ՛ր, ծաղիկներ՛ր, ծաղիկներ...
— Շիրմափառերն ինչա՛ն անուշ, ի՛նչ բարի,
խրոխտաբար՝ ասուածամերձ կարապներ,
իրենց վըրայ կը թանին սի՛ւրբս արի...

Դաշտյններ՛ր, դաշտյններ՛ր, դաշտյններ...
— Սիրեսս — հոգիս կորսընցուցեր եմ ճամբաս,
ա՛, փուլ չըգա՛յ երազդ անդուն. տունի պէս.
ես մահանամ ու դուն բընա՛ւ ցաւ չգգաս...

Անդունդներ՛ր, անդունդներ՛ր, անդունդներ...
— Ա՛, չը մարի նրազդ անմար բոցի պէս.
կը կորսընիմ, ու դուն գիտես՝ Ծանրաբեռ

խաչ մը հոգիս, ես կը կրեմ՝ զոհի պէս...

Անյասակ
սիրսիս մէջ,
կը կըրեմ
— այսֆան ուշ —
սէրդ անուշ՝
յիշատակ:

Կը կըրեմ
հոգւոյս մէջ,
— էջ առ էջ —
սրսմագիւն
ըղձանքին
աչքերուդ՝
բո՛ցը մութ...

Լացն հոգւոյդ
կը կըրեմ
սակաւին
— անձկաւին —
հոգւոյս մէջ,
ու գիտե՛մ,
դեռ կ'ըղձաս
յուլօրէն
երկարիլ
շուքի տակ՝
կատօնա՛լ,
քնանալ...

Ու մոռնալ
դառնօրէն,
արհաւիրքն
անարեւ
օրերուդ,
մըսագար
սերերուդ
լոյսն աղօտ
խրոնովե՛լ,
խորտակե՛լ
քօրէն
գիրն անոնց
անսլացֆ
ու անքեւ,
հեռանա՛լ
մոռանալ...

Սէրդ հիւանդ,
այս գիշեր
մանաւանդ,
կը յիշեմ
արգաւանդ
գոլն հոգւոյս,
ու կու լար
մեղմալար...

— Ո՛վ Տէր,

ինձի բեր
խինդ ու սէր,
զի կ'աւեր
ու մօտ էր
մոռնալու...

Ու պահե՛
ջինջ եթեր
իմ հոգիս,
ամպերուդ
հո՛ծ ու մութ
յորձփին մէջ...

Մի՛ յիշեր
այս գիշեր,
կարօթիս
սրսմալար
հինաւուրց
մեղեդին...

Ու մոռցի՛ր,
ցան ու ցիր
մեղփերուս
ցանկն անգիր,

— փայփայե՛
ու մեծցո՛ւր...

— Բարի՛ Տէր,

զիս կ'աւեր
ու մօտ էր
մոռնալու...
Ու հիմա
չի՛ գիտեր
վիշտն՝ անտէր
ու միմալ
մընալու,
ու յանկարծ
զըղջալու,
դառնալու...

— Արի՛ Տէր,

դարձի՛ բեր
կարեվէր
սիրս աղու
մե՛ն ջըղու,
ու մոռցի՛ր
ցան ու ցիր
մեղփերուս
ցանկն անգիր,

— Զօրացո՛ւր
ու մեծցո՛ւր...

— Նաւերգ՝ համբ ջութակի մը վրայ —

Լուսնակը լո՛ւռ, լուսնակն անգուն կը կոծէ,
այս ի՛նչ տամուկ, ի՛նչ յարանուն կսկիծ է...
Ձեռք մը անգուր, անկարեկիր, կը խոցէ,
այս ի՛նչ խորունկ՝ ի՛նչ խելայեղ սուլոց է...

— Լուսնակը նուռ, լուսնակն անփայլ սատափէ,
այս ի՛նչ միմակ, ինչֆա՛ն լրբուած ֆարափ է...
Լուսնակն հիւանդ, բուռ բուռ ծաղիկ կը բափէ,
ի՛նչ հեռաւոր, ի՛նչ խորատոյգ մըրափ է...

Լուսնակն արծաթ, ոսկեքրքունք բաւիշէ,
ի՛նչ ֆաղցրութեամբ, ի՛նչ կսկիծով կը քրշէ
ոսկեշուշան նաւակը խո՛ւնկ ու նուշէ...:
Լուսնակն անբարք, դա՛ւն ու հանդարտ՝ կը յիշէ...

Կը կոծկոծէ գիշերն համբուն, այս մութուն,
մահն անոպայ քափառական տունէ տուն,
խառակն ի վար նաւաբեկեալ Ն՛ս ու Դուն...

Հոգիիս մէջ այս ի՛նչ խորունկ կսկիծ է...

— Անդենական Հրանդին —

1.

Մահասանն է:
Մեռելներն ոտքի՝
ամենքը մէկ կը սուլեն:
Հոգիներն՝ անբաղ,
կը քափառին քաղ ի քաղ:
Ճամբաներու աստուածն անգին,
լրբուած հողին կու տայ բո՛ւռ բո՛ւռ,
գարեւի բոյրը նընջողներուն,
ու պատերուն ըսուերն արքուն,
կը նապկըթի՛, կը լայննայ
մինչեւ հողին սի՛րքը, — յորդո՛ւն՝
մեռելներո՛ւն խորհուրդով:
Բու մը սրբիկայ՝
— քոչող ըսուերն անմահներուն —
կը հեկեկայ, կը սըգայ...

2.

Մեռելքաղն է:
Հասակն իր խաչուած,
ու կանգնած գիրկն անհունին,
կը նեղ քէ շո՛ւքն ահաւոր...
Իր շարժումները՝ հրկա՛յ,
կը շարժեն խաչն աւերակ,
մահաստուածին անոպայ՝
որ կը փնտռէ լոյսն աննիւթ

կախուած ծառի ճիւղերէն...

Մահասանին մէջ մըքին,
ուր կը Երջի Յոբն անհուն,
մեռելքա՛ղն է, յոգնած ու լո՛ւռ,
Հովէն ինկած խաչի պէս...

3.

Մահասանն է:

Շիրմաբարերն՝ անվրդո՛վ,
մահաճարաւ, մահագոյն,
կը բանան գո՛ւրքը իրենց,
բարձրէն կախուող անհունին:
Ու յանկարծ դո՛ւրս կը ցատեն,
կմախֆներն հին մեռեալներուն,
կը դընեն սիրսն իրենց աղու,
դագաղին մէջ անդին փախչող մահասուածին,
կը գոչեն լուռ ու անեղ.

“ — Հանգիստ չըկա՛յ, հանգիստ չըկա՛յ...

“ Դագաղդ անդուն՝

“ Կեանքէն ծըռած կըռնակիդ,

“ ապաւսարհ՝ դուռէ դուռ,

“ սըրիկա՛յ”:

Աչքը մեռած,
բուն հեռակայ
կը հեկեկայ.
ուռին, հեռո՛ւն, կը բարեւ.
ձիգ հասակն իր նետելով երկինքին,
յետոյ յանկարծ կը խեղդէ
խուլ հառաչանքն իր կեանքին՝
մեռելներո՛վ կը ցուցած:

Մեռելքաղն՝ ա՛լ պատրաս՝
իւր փոսին մէջ իյնալու,

կը սողոսկի մութին մէջ
ու կը մեռնի՝ լո՛ւռ, հըլու...

4.

Մահասանը:

Դեռ առկախուած մահաշուշան ծառերէն,
կը խորտակէ դագաղնե՛րն իւր լքուած
լուսնալոյսին ցակ ծրփուն,
ու վերերէ՛ն, կամարներէն,
լուսինն հիւա՛նդ, մահաճարա՛ւ,
կը գրլտորուի անոնց մէջ...

5.

Մահասանին մէջ մըքին,
ուր կը Երջի Յոբն անհուն,
մահասուածն է՝ վրիժաւորուն,
հովէն խըլուա՛ծ խաչի պէս...:

Թերեւս ո՛ր մը, քերելըս վերջին անգամ,
գամ մեհեանիդ դուռն անընդհատ բախելու...
ձակասագրիս անձաւներէն՝ — լո՛ւռ, հըլո՛ւ,
գամ փրնջուելու մըշուտափող ապագան...

Թերեւս ո՛ր մը, — արեւագուրկ, մուրացի՛կ,
գամ փրնջուելու հուսկ ճառագայթ մը լոյսի,
մոլորանքիս բաւիղներէն՝ — ընկեցիկ,
գամ մարտնչիլ յանուն բեկոր մը յոյսի...

Թերեւս ո՛ր մը, — կիսակործան, խելայե՛ղ,
գամ որոնել անցեալիս հոծ մեղեդին,
սիրասրկին զգուանքներուդ կարօտին,
քերելըս գամ նինչն անըսուել խրոնովել...

Թերեւս ո՛ր մը՝ — խոստովանի՛լ ու ներե՛լ...

— Ո՛վ գեղեցիկ, քանի մը հեղ անցքիդ վրայ մուրացի,
յաւերժակոծ մարմարներուդ մըրկայոյց մեղեդին,
քանի մը հեղ ապրեցուցի դամբանն անյոյս երագիս,
եւ սակայն մի՛շտ, անհո՛ւնճօրէն անօգնական մընացի...

Անցքիդ վրայ, քանի մը հեղ, — ո՛վ գեղեցիկ, փրօրեցի
դիւահալած երազներուս ըսուելահոծ մեղեդին,
քանի մը հեղ քանդակեցի, խորհուրդն անգիր՝ զրբեցի՛,
եւ սակայն մի՛շտ, ջրկա՛րօրէն անփառունակ մընացի...

Քանդակեցի, — ո՛վ գեղեցիկ, ամենիմաստ արուեստով,
շարժումներուդ ու ձեւերուդ լուսափրփուր մեղեդին,
եւ սակայն մի՛շտ, սաւառնումիդ մեծ բացական մընացի...

— Ո՛վ գեղեցիկ, եւ վա՛սօրէն ու յարժամ խաբեցի,
մոլե՛գնօրէն ու կարօտով քեզ տալերգող այս ջրդան,
եւ վերջապէս անյուսօրէն որք ու լրբուած մընացի...

ՏՈՂ ԱՌ ԵՐՋԱՆԱԳԻԹԻՐՆ

Գիտեի թե ունեիր ինչ որ չունեիր իմ հոգիս,
ի՞նչ որ կ'ուզեիր ունենալ ու չեիր գրեիր տակաւին,
ի՞նչ որ ունեիր թերեւրս, ու չունենա՛լ կը կարծեիր,
կը մըտածեիր գոյութեան ու չե՛ր ուզեիր հաւատալ...

Ան կը բաղձար թերեւրս, որ օր մ'յանկարծ կորսըւիս,
բաղցրանքաւ լոյսիդ դէմ իր լոյս-աչեւերը կուրծան,
խարխափանքո՛վ ընթանայ հոծ մրտուշիկ ընդմէջէն,
արբեցամոլ մոլորի ու չը գրեսնե՛իր համբան...

Ան կը բաղձար թերեւրս, որ մըտազա՛ր, մոլեգի՛ն,
իր ըստուերին սււ ձայնին խորհուրդն ի վեր պլլըւիս,
հետքզնեսէ բարձրանաս, հետքզնեսէ վարժըւիս
իր մոլուցքին հոգեցունց, իր մըտասե՛ւ խրոնովքին...

Գիտեի թե ունեիր ինչ որ չունեիր իմ հոգիս,
ի՞նչ որ ուզե՛ց ունենալ, ի՞նչ որ փնտռե՛ց ու գրեաւ,
ի՞նչ որ գրեաւ յորձօնի մէջ, ու չը լուծեց տակաւին...

ՏԱՂ ԱՌ ԵՐԶԱՆԿՈՒԹԻՒՆ

Գիտեի թե ունեիր ինչ որ չունեիր իմ հոգիս,
ինչ որ կ'ուզեիր ունենալ ու չեիր գրեիր տակաւին, ..
ինչ որ ունեիր քերելըս, ու չունենալ կը կարծեիր,
կը մըտածեիր գոյութեան ու չե'ր ուզեիր հաւատալ...

Ան կը բաղձար քերելըս, որ օր մ'յանկարծ կորսուիս,
բաղցրանըւազ լոյսիդ դէմ իր լոյս - աչքերը կուրծան,
խարխափանձո՛վ ընթանայ հոծ մըտուելիդ ընդմէջէն,
աբբեցամոլ մոլորի ու չը գրեսնե՛ր իմ համբան...

Ան կը բաղձար քերելըս, որ մըտագա՛ր, մոլեգի՛ն,
իր բոսուելին սւ ձայնին խորհուրդն ի վեր պլլըւիս,
հետքգնեճե բարձրանաս, հետքգնեճե վարժըւիս
իր մոլուցքին հոգեցունց, իր մըտատե՛ւ խրոսովքին...

Գիտեի թե ունեիր ինչ որ չունեիր իմ հոգիս,
ինչ որ ուզե՛ց ունենալ, ինչ որ փնտռե՛ց ու գրեաւ,
ինչ որ գրեաւ յորձիւդ մէջ, ու չը լուծեց տակաւին...

... ԵԱՆԶՆ ԻՍ ԱՆԶԲԵԴԱԼ

2.

ՄԵՌԱԾ ԵՐԿԻՆՔՈՎ

(ԸՐԶԱԿՆԵՐ)

ՄԵՌԱԾ ԵՐԿԻՆՔՈՎ

1. Վ. Ա. Բ. Ը

Մացառուսէն՝ սողալով ու գալարուելով փախչող նամբան հագիւ հասեր է դաշին բերանը:

Ծառերու օրջագիծը կը տառանի, խորհուրդը կտոր կտոր ընելով անյոյս ճիւղերու, անյոյս աչերու վրայ:

Գլխուս վրայ կը կրեմ երկինքը, գանձի՛ մը պէս, որ կ'ընկնէ երջանկութեան խառնուած սարսափով: — «Կորսրնցնելու», սարսափը, — «ունենալու», երջանկութիւնը:

— Երկուքին միջեւ, կ'ըսեմ հոգիիս, չխռովիս ու սխալ չհասկնաս:

Ու մացառուսէն, ու հոգիիս ներսերէն իջնող նամբաները...

2. Ք Ո Վ, Ք Ո Վ, Ի

Կը հանդիպինք իրարու:

Ու մէջէ մէջ, ու անել, ու խաչեր:

— Խաչերէն մեկուն վրայ հոգի՛ս, կ'ըսեմ ես ինծի (Ու յանկարծ կը քերելնայ կարծես երկինքը: Կը ծանրանայ գանձը):

— Քալէ՛ գիտցած ու ըմբռնած ձեւովդ: Կը բաւէ որ երբաս ու հասնիս: Հասնիս ի գիւն ամէ՛ն բանի, առանց սկիզբ մը շինելու, ու առանց խորհելու վախճանին:

Մարդկային է ամէն բան:

3. Ե Ա Ռ Ե Ր Ը

Այս ծառերը ու ապրող կանաչ մայրիկները կը փոխեն նամարտութիւնը, ու խորհուրդի դագաղներ կը նետեն երկինքին:

Այս ծառերը կը լեցնեն նամբան աներեւոյթ ոգիներով, անծանօթ հոգիներով, մուր ու հոծ բռնկումներով:

Այս ծառերը չեն ծռիր ու իրենց գագաթներով կը շինեն կամարներ:

Այս ծառերը ու ապրող կանաչ մայրիկները բառ չեն ձգեր որ քսես, ու քեզմէ առաջ կը գրկեն սիրական:

4. Ճ Ա Մ Բ Ա Ն

Այս նամբան, որ դժուար կը հասնի, մեջէ մեջ ու գալարուն, սիրտեր կը շինէ աւագանին ու դիմացի կանաչներուն շուրջ:

Փետեկտուած է երկինքը դառնոյններով, ալիքներով, սիրամուտ բաներով: Զուրերը շատ հանդարտ են, ու խաղաղութիւնը լեցուն է բոյրերով, անլուսին բոյրերով, մարած խունկերով, մխացող փոփրիկ կրակներով:

Այս նամբան, որ դժուար կը հասնի մեջէ մեջ ու գալարուն, կը բզֆէ սիրտերը:

Ու այս մեռած երկինքին տակ, կը սկսի համանրւագ մը, վայրի՛, մտահոս...

5. Ե Ր Գ Ը

— “Ըմպենք այս բաժակէն, որովհետեւ անիկա մեր արիւնը ունի, մեր հոգին, մեր մարմինը: Անոր մէջ ոսկեխունկ կայ ու կնդրուկ: Կնդրուկ, ու արբեցնող սրբութիւնը մեր սիրտերուն, մեր սեռերուն:

“Դուն գեղեցիկ ես այս բաժակին առջեւ ու աչ-

քերդ աստղերու բիւրեղը ունին: Մթուփ’ւնը գիշերին, ուր կը հոսին արիւնի գետակներ:

“Դուն կը նմանիս նամբաներու, ուր մարդ կը կորսուի: Դուն գեղեցիկ ես սարսափին պէս, բռնութեան պէս:

“Դուն գեղեցիկ ես Արեւելէն աւելի, գեղեցիկ ես Արեւմուտէն աւելի: Գեղեցիկ ես արեւոյսին պէս: Գեղեցիկ ես վերջալոյսին պէս:

“Հոգիդ տանարներու խաւարը ունի: Լացնո՛ղ մրբութիւնը:

“Դուն քաղցր ես դառնութիւնով:

“Քու դառնութիւնդ մեղրախորիսիս է:

“Ահա՛ գիշերը: Ան վերմակ բոդ բլլայ մեր վրայ: Ծով կենցաղայոյզ...

“Ըմպէ՛ այս բաժակէն, որովհետեւ գիշեր եղաւ, ու մեր հոգիները գինով են”:

6. Փ Ա Կ Ա Գ Ի Ծ Ը

— Երկու երկինքներ իրարու վրայ: —

7. Է Ջ Ե Ր Ո Վ

— “Այս գիշեր հոգիս պարսպ անհուն մըն է, ու կ’ուզէ լեցուիլ քեզմով: Կ’ուզէ որ դուն բլլաս մենաշնորհ: Ըլլաս բանտարկուած հոգի, ու չըլլաս բազմաշնայ սիրող: Ամփոփուիս եւ բլլաս գանձարան փակեալ. պարտե՛զ՝ ուր հոգիս պիտի բլլայ թռչող սրբութիւն:

“Կ’ուզեմ որ դուն բլլաս բարի, ու չունենաս քրմայներ: Ըլլաս նուիրում ու քաղցր ողջակէզ: Չնայիս ու չփնտես իմաստներ: Ըլլաս տանարներէ կախուող լոյսի պէս, ու կախուիս միայն ի՛մ տանարէս: Աղօթող չկայ հոն, ու դուն միայն ի՛մ պիտի բլլաս:

“Դուն նման ես սաղմոսի եջերուն ու ես կը վախ-

նամ որ կը մսիմ երէ կարդամ քեզ: Դուն աւելի մեծ ես
քան ինչ որ ես: Դուն քեզմէ բարձր ու քեզմէ վստահա-
ւոր ես»:

Մ Ե Ռ Ա Շ Ե Բ Կ Ի Ն Ք Ո Վ

Երէ կ'երկնդի նամբան մեր սիրտերուն վրայ, —
ո՛վ գիտէ, գո՛ւցէ պիտի հեռանայ մինչեւ անկարելին:

Երէ մայրիները կը շարժեն իրենց մուր ու ահաւոր
շուքերը, — ո՛վ գիտէ, գո՛ւցէ կը վախճան գալիքէ մը, որ
լուսինով պիտի հասունանայ...:

Այս մեռած երկինքին տակ, մի՛ հարցնէր ինձի:

Միշտ փառաբանէի քաղցիւր, ծունգերդ արիւնեցան,
աչերուդ մէջ սառեցաւ հեղուկը, պայքարեցար ոգիներ-
ուդ, հոգի՛իդ դէմ..., քափառեցար անլոյս գիշերներու,
մթասուներ երկինքներու տակ...

«Ո՛վ գիտէ. — Թերեւս ծիածան մը իջնէ աս, ու
գոյներով միասա այս անգամ...»

Ի Ն Զ Ո՞ Ի

Փողոցէն վար ինչո՞ւ կը փախչին տուները:

Ու ես ինչո՞ւ կը զարնուիմ փառէ փառ, սիրտէն գի-
նով մարդու պէս:

Մշուշին մէջ՝ ինչո՞ւ լուսնակը այսպէս, ու ցուր-
տէն հիւանդ սա քոչունը, աչերուն մէջ բռնած աստղե-
րը երկինքին: Աչերն անհուն, — այս մութուն, ինչո՞ւ
պատկերը աւերակ ու լճուած, կը տաքնէ կեանքէն յոգ-
նած սիրտին մէջ:

Ո՞վ խոցեց սիրտը լուսնակին:

Լուսնակը մո՛ւլէկ ու անուշ:

Ո՞ւր կը դիմէ սա տղան, գլուխն ինկած միտքի գի-
ւեր դաշտերուն:

Ճակասն ի վար, դէմքը քաղուած դէմքին մէջ, ին-
չո՞ւ կը շուարի ան, — դէմքը քաղուած վիշտի մէջ:

Ո՞վ գողցաւ սիրտը այդ տղուն:

Աչերը լոյս ու անուշ:

Լուսնակն անուշ, այսփան ուշ, ինչո՞ւ փչ մը ա-
րագ կը վազէ:

Ո՞վ կը զարնէ դուռը փակուած տուններուն:

Լուսնակին դէմ ի՞նչ կը բանայ նա տղան:

Ինչո՞ւ ֆայլերն իր յոգնած, սիրտէն գինով մարդու
պէս:

Խորհուրդն համբուն, այս համբուն, ինչո՞ւ մեռնի
տունէ տուն:

Աստղ մը.

— «Սա խառակներուն վրայ, ուր գիշերը կը նստի բզբնուած, երեկ գիշեր սեր մը դրին սիրտի մէջ»:

Ուրիշ մը.

— «Սովաակն անհառին, աստղ մը պահեց սիրտին հով: Աչքերն անյոյս, կիսալոյսին մէջ մա՛ն մը կը փրկեսնեն, ու իր ձայնը վերջալոյս մը կը բանայ խենդեցնող այս հսկումին մէջ»:

Յորոհ մը.

— «Կարմիր, կարմիր լեռները, արեւուն գիրկն ինկած կը ձայնեն. «շինեցե՛ք, գովեցե՛ք...»: Կապոյտէն կ'իյնան լոյսի զանակներ, ու օրօրուով մեռելը կես - աչքեր ունի՝ նարինջ ամպերուն գոգն ինկած:

Իմ հոգիս, բարբառո՛ւ, — Գիւցիւր՝ քե՛ ամեն մէկ ձայնիդ ունիմ սպի մը լեցուած արիւնով, ու ինչ ամէն մէկ զարկիդ՝ փոքորիկ մը կը բարձրանայ եղբրեցներու վրայ...»:

Զորոհ մը.

— «Կին մը անցաւ: Իր ստուերը՝ գերեզմանոցի պատին տակ, դազաղ մը անցուց շուշանով լեցուն, ու կափարիչ - խաչին վրայ՝ չորցած քերթեր նոնաձողիկի: Իմ բռնկա՛ծ հոգիս, — ամեն մէկ զարկիդ, դազա՛ղ մը կ'իյնայ պարապ ու լիւրած անկիւններուդ մէջ...»:

Վերջինը.

— «Սափոր մը, ջարդուփշուր, լուսինին տակ: Ո՛վ իմ հոգիս, — հորեակները բոլ յոյսի քերթեր տարածեն ամայի մեհեաններուդ մէջ...»:

Երազիս մէջ, ներշնչումով գրուած բանաստեղծութեան մը պէս էիր: Ու հիմա, եեզ կ'ըմբռնեմ տղ տղ վերլուծուած արձակ մը իբրեւ: Իմաստիդ մէջ բաղուած մեծ անճանօքը, տարա՛ւ, զարկաւ զիս պատ ի պատ, ու առկախեց նայուածքս՝ մամուռ կապած ժայռերէ: Այսօր, արեւին իր աչուկները բացած լեռնաձողիկին պէս ես, ու կը զգամ հովիւսը, որ կը ծաղկի բանաստեղծի հոգիէս...

Ամբողջ տարի՛ մը — հեռակառօ՛ս, պիտի տանիմ եզ սիրտիս մէջ, ու անհանգիստ պիտի ըլլամ ինչ մարմնիդ գգուանքներէն: Այսպէս գրկուած ու լեցուած եզմով, աղուո՛ւր լեռնաձողիկ, վայրի կանաչին պէս պիտի կապես զիս կախարդական նայուածքիդ:

Կարծես դեռ նոր կը սիրեմ քեզ: Ու երեկը՝ անցեալ մը իբրեւ, կարիւր կարիւր կ'իջնէ խորունկը անդունդներուն: Կարծես մոռցեր էի քեզ, ու աչքերս կը բանամ հիմա, երազական ու լոյսէ առկա պարտքի մը մէջ: Փոխուեր ես ու աւելի գեղեցիկ, հիմա: Այնքա՛ն, որ կ'ուզեմ նայիլ քեզի, ուս մնացող հրաշափես մանուկի մը պէս:

Ու կարծես դեռ նոր կը նանչնամ քեզ: Քանզի անգամ մը մոռցար իմ սիրանուս մանկութիւնս, ու չհաւատարմութեան խենդ փորձութիւններուն: Ու հիմա, կարծես կը ծփամ ճախ մոխրակոյտի մը վրայ, բռնուած հին ու անդառնալի կարօք մը:

Կարծես չէի սիրեր քեզ, ու հիմա նոր կը սիրեմ: Ու երեկը՝ իբրեւ անցեալ մը մոռցուած ու փակուած, կը բղրատեմ այսօր, գլուխս հակած յառնող հրաշքներու, ու արթնցող հանճար-մանուկ սերերու:

Ձգե՛, որ տղ տղ տղ քեզ տարած տղերուն, ու տարածեմ քեզ անտեսունջ ու թաւուր. — քանզի, քու էջերուն իմաստը պիտի լեցնէ աշխարհամասեան մը ամբողջ, ու այդ մասեանին մէկ էջը, ես պիտի չկարենամ դարձնել իմ ամբողջ կեանքիս ուժովը: Քանզի, քու մէկ էջիդ վրայ՝ ես պիտի ըլլամ բառ մը իբրեւ, որ ինկած է դուրսէն, կամ ցափած պարտքներուն մէջ՝ իբր յեղուկ մը սիրոյ...

Ձգե՛, որ տղ տղ հասկնամ քեզ, — քանզի անբռնելի ես դուն ամբողջութեամբդ, ու դժուար քե հասնալիս, առանց կարիւր կարիւր լուծուելու...: Որովհետեւ՝ քեզմով կը նայիմ այսպէս նեղ ու անծայիս, եւ որովհետեւ առանց ծայիսի աչք մը՝ քաղուած կեանք մը ունի իր մութին մէջ: Հասկցիր ասիկա, ու քող որ ըմբռնեմ քեզ բառ-բառ, գիր-գիր, ինչպէս բախուն ոսկեմասեան մը՝ սիրոյ պատմութեան առեղծուածին մէջ:

Ձգե՛, որ տղ տղ տղ քեզ տղերուն, ու հաւատարմութեամբդ, այսպէս հարուստ ու երջանիկ: Քանզի, հեռուաւոր ու լեռնաւոր պարտքներուն մէջ, անձնաւոր եմ աչքերս փակ ապրած կեանքի մը, ու պէտք ունիմ գոյունդ, փայփայուն ձգե՛, որ սիրեմ քեզ տղ տղ, ու դողով, վախճալով որ մի՛ գուցէ կը հասնի օր մը անիմանալի խռովք՝ սիրիս մէջ անհանգիստ նիւթ-արեւադարձ: Որովհետեւ շունչս բռնուած է քեզմով, ու ամէն մէկ վերիդ՝ ես կը մեռնիմ անգամ մը:

Ձգե՛, որ ամէն անգամ այսպէս տղ տղ մեռնելով սիրեմ քեզ, ու հաւատարմութեամբդ, հաւատարմութեամբդ: Քանզի օ՛ր մըն է միայն անցեալս ամբողջ, ու օ՛ր մըն այսպէս՝ որ այսպէս ուս ու նուս կու գայ ինձի...

Ո՛ւր կ'երթայ նամբան, ուրկէ անացանք քով-ի՛նքովի:
Մոլորանքի ծոցն ինկած, ո՛ւր կը սանեք այն նամ-
բան: Համբան լուռ ու ամայի, գալար-գալար օձի պէս:
Ձիգ, ու սափո՛ւկ, արեւին տակ բացած ականջն ան-
հուն, ո՛ւր կը վազէր ջուրն հայելի, սիրօք հասած խեց-
դի պէս:

Խնդրե՛րու պէս՝ ո՛ւր քեց մեզ ջուրն հայելի, եւ
ո՛ւր տարաւ սերն ամայի, որ կը հոսէր մեր անհանդարտ
սիրտին մէջ:

Ձգիտե՛մ ո՛ւր տեսայ սերն այս: Անցնող գետի՞ն, քե
աչե՛րուն մէջ անհանգիստ աղջկան: Բայց քե տեսայ, գի-
տե՛մ ինչպէս հուրն անկրակ, որ կ'ընէ սիրտս աւերակ:

Գիւղին նամբան, մոլորանքին գոգն ինկած, ո՛ւր
տարաւ մեզ գիւղերին մէջ լուսնկայ:

Լուսնակին պէս, որ հեռակայ նոնրներուն գիրկն
ինկած՝ կը խեղդուէր, ո՛ւր տարաւ մեզ սերն, — Անիկա:

Եւ ո՛ւր հիմա, կը վազէ ջուրը սաքի պէս, եւ սերն
անհուն, սիրտիս անդուլ յորձին մէջ...

Ա.

— Գիտե՛ս անունն այս ծաղիկին: Երկնի գլխա-
նա՛կ այս հրաւերին:

Երգերու արցունքը կայ, կարիլ կարիլ...: Անսկիզբ
երջանկութիւն մը, որ ա՛լ վերջ չունի կը կարծես: Օ՛,
գեղեցկութեան այս հրաշալիք: Թերթերուն վրայ երա-
ժշտութիւնը լոյսին, ու համբոյ՛ր՝ որ բուռնմով կը ծաղ-
կի: Բաժակին մէջ՝ արքայութիւնը գինիին: Կ'եռայ, ու
կը յորգի: Ու համանուագ՝ որ գիւղերէն երկունքին մէջ
կը դադրի:

— Կարծես մեռե՛լ են անցուցեր սպասումիս նամ-
բային: Ու հիմա կու լա՛նք երջանկութեան մէջ: Հոգիս
ծարաւն ունի չարչարագի՛ն այս երանութեան:

Սպասե՛լ այսպէս, որպէսզի դադրի հոգեհոգ: Սպա-
սել այսպէս, որպէսզի քիչ մը աւելի լայ հոգիդ...:

— Գիտե՛ս անունն այս լուսնկայ գիւղերին: Զու-
րերուն վրայ սաստիկ պատկեր, անոր լացնո՛ղ տեսու-
թեան: Մութը իջե՛ր է մինչեւ անոր դառնոյն՝ համբոյ՛րին:
Ու պիտի ճեղքուի ճի՛շդ սիրտին:

Անունն այս լուսնկա՛յ գիւղերին... Այս հրաւերին, որ
մահագին համբոյ՛րով մը կը ծաղկի: Պէտք է մնա՛ս այս-
պէս մինչեւ լեցուի պարապը հասնումիդ, ու մինչեւ
բացուի անունը, չնանջողա՛ծ այս ծաղիկին...:

— Գիտե՛ս անունը գեղեցկութեանդ հրաւերին: Օ՛,

րին մէջ այս անունը, կը նմանի ոսկի գետերու վրայ
բեռնաւոր առագաստներու...

— Անունն այս լուսնկա՛յ գիւտերին...

Լուսինը կը վազէ: Կը հանգչի, հեւասպառ: Գիւտե-
րը կը լռէ լուսնեան մէջ: Սարսափն ու սօսափը ծա-
ռերուն: Նոնրներէն մին կը դադրի աղօթելէ ու կը հայ-
նոյէ իր աստուածին: Միւսներն ալ կը հետեւին իրեն:

Կը կանգնին ծառերը հեքանոսներու հայաճու-
թեամբ: Իրենց հասակը բազի՛ն կը բուրէ: Կը հարցնեն
դարձեալ: Անո՛ւնը...: Չեն գտներ: Չե՛ն կրնար գտնել:

Մանիւկը կու լայ այդ անունին յիշատակէն: Կը
փնտռէ լուսինը: Կը գտնէ:

Անոնց համբոյրը բաժակէն յորդող ֆրուս կը բուրէ...

Ե.

— Գիտե՛ս անունը գեղեցկութեանդ հրաւերին...

Հովը կու գա՛յ դարձեալ: Կը սպասէ, կը հսկէ,
անո՛ւնը գողնալու համար:

Մութը կը նայի կուրցած աչքերով: Քիչ վերջ, կը
բանայ աչքե՛րն ալ: Կը փնտռէ անունը: Չի՛ գիտեր: Չի՛
կրնար գտնել:

Լուսինը կը վազէ: Իրեն կը հետեւին ջահագնաց-
ները ամբոխին: Քափօրը վեհ է, Գեքսեմանիի քափօրէն
ալ աւելի: Կը փնտռեն զոնր: Անո՛ւնը... գեղեցկութեան...
հրաւերին: Լուսինը գեղեցիկ է Յուդայի՛ն ալ աւելի:
Խունկի հոտ կու գայ պարտէզէն: Աննիւքական նաւակ
մը բուռ բուռ կնդրուկ կը քափէ: Տանաքի հոտը կու
գայ հոգիներուն: Կը հոտի պատարագ: Կը հոտի մեռել:

Հոգիները գինով են: Գինով՝ խենդութենէ: Գինով՝
անասունաժողովէն: Լոյսերը կը սարսափին այս անաւոր
հանդարտութենէն: Ալեկոծ ու խռովեալ հոգիներ...: Ա-
լեկոծ... ու խռովեալ...

Անո՛ւնն այս ծաղիկին...: Անունն այս լուսնկա՛յ
գիւտերին... Այս հրաւերին, որ մահագին հաւերգով մը կը

ծաղկի...: Անո՛ւնը: Անո՛ւնը գեղեցկութեանդ հրաւերին...:

Բեռնաւոր գիւտերը կը հրդեհուի...: Կրա՛կ կը վա-
ռեն ֆեզմէ ներս... Ու մոխի՛ր կայ հոգիիդ վրայ... Ա-
նո՛ւն մը կայ...: Հրաւեր... հրաւեր՝ մը անունը, որ կը
բացուի գիւտերին սիրտին վրայ, վիրաւոր ծաղիկի պէս...

Դժոխքի՛ ծաղիկ...

Ծաղիկ՛ կ'վիրաւոր...

Թերեւ, սպառած, հովերու պէս փախչո՛ղ այս երանութիւնը՝ որ անիմանալի շունչով կը բաբախէ գիւտերին մէջ:

Մնացեր եմ այստեղ, սիրահարներու գեղեցիկ հոգիով: Ու կը սպասեմ կարծես մէկուն, որ գիտե՛մ քե պիտի չգայ:

Լոյսերը մարած՝ եկեղեցիի մթնածարեւով՝ ուր խուցկի կայ, ու մեռնող հոգեվարէր խորհրդաւոր ձայներուն:

Դուրսը՝ կիներու լա՛ցը, յուսահատ ու մեռցնող: Ու անդառճ սրտութիւնը ծաղիկներուն, որոնք կեանքին են կապուեր դողդոջոյ համբոյրով:

Անհո՛ւն մըն է իջեր աստղերու ոսկի՛ ծովերուն: Ու լոյսերուն վրայ՝ հասցնող բիւրեղը կայ, երկարող ու խորանացած քարքիչներու պէս:

... Տերեւ մը՝ որ լուսինին հետ կը խաղայ, սրիկայի սուլումով:

Քիչ վերջ պիտի գայ անիկա, որ գիտեմ քե պիտի չգայ: Մա՛հ մըն է սպասել այսպէս, ու կե՛անք մը ամբողջ, գիտնա՛լ քե պիտի չգայ:

Ոսկեշուշան նաւա՛կ մը փոքուեր է գիւտերին յամա՛ն լուրքեանը մէջ: Ու նաւակին վրայ դեռ բաբախող համբոյրներ:

Սկիհ մը՝ որ փրփուրով կը յորդի: Ու բաժակ մը թոյնով լեցուն:

Լուսի՛ն կայ մութին մէջ: Ու շուշան մը անոր վրայ՝ որ գեղեցկութեամբ կը մեռնի:

Սպասե՛լ այսպէս անո՛ր, որ գիտեմ քե պիտի չգայ: Ու մեռնիլ մահով, առանց մեռնի՛լ գիտնալու:

ՏԱԼԻԴԱ ԿՈՒՄԻ, վայրի՛ աղջիկ:

Քու աչքերդ Քանանու ծաղիկներուն նման են. Արեւուտի ծաղիկներուն չափ անոյշ, ու անոնց պէս պահուրթած: Քու հայուածիդ առեջներու ցայնին չափ տաք է ու երեսակներուն գիրկը փրփրող լոյսին չափ պայծառ: Վայրի՛ աղջիկ, ահա կը բանամ օրօրոքս բառեր երգելու համար քեզի, մինչդեռ օտարին գի՛ր մը անգամ չտուի:

Չե՞ս քսեր ինձի անունը չարութեանդ փայփին. ա՛յ, չա՛ր աղջիկ, ահա կը հարուածեմ քեզ ծաղիկներով, ու բառերս օրհնուած մանանայի պէս կը քափին գրկուած բերնիդ վրայ: Ես գիտեմ ու կը նանչնամ քեզ Արեւուտի դաշտերէն. քան հասակիդ չափ հեռու երբայական արքայաւանէն, Իլտուի ափերուն վրայ փռուած, ու հազամ կանաչ պատմուհան:

Մագերդ վայրի ծաղիկ կը բուրեն, ու անոնց մէջ ինկողը կը միայն անկրակ: Բերնիդ շուրջ կակաչներու արիւնը անցեր է: Վայրի՛ աղջիկ, ահա առաւօտ է, եւ հեռուին վրայ քու քարմութիւնդ կը հոտի. շնչե՛, շնչե՛մ այս թոյնէն: Սիրտս մէջ կը վազեն կաքիլներ, ու անոնց միջեւ կոխի՛ւ կայ. եւ դուն անձանօք ես, ու անոնք կ'ուզեն նանչնալ քեզ:

Դուն մկրտուած ես Երիփովի տանարին մէջ, որ պահպանուած է կանաչներով՝ ու զարդարուած դաշտային մերկութեամբ: Ահա քե ինչո՛ւ կը գոցես աչքերդ ու աչքկապուկ կը խաղաս: Խորամանկ. կը խաբես զիս, ու

կուգես որ փնտռեմ քեզ այսպէս նուրբ չգայրոյթով: Երակներուս մէջ արիւնս մանուկ է, եւ շունչս բռնուած է դաւաճաւոր անհանգստութեամբ: Հեշտա՛նք... որ կ'անցնի թալիւի պէս, ու անուշ է աչերո՛ւնդ չափ: Կը զգամ կրակ, ու մարմինս հրդեհի կը ցանկայ: Կա՛յծ մը. այդ փու ժպիտդ է գիծի պէս, մաքուր, յսակ: Ու անա կ'իյնաս ձեռներուս մէջ...

* *

— Տալիդա՛: Ես քեզ կ'երգեմ աներեւոյթ նուագաբանով: Հոգիիս մէջ փու սուներդ երաժշտութեան ֆաղցր նկանակ է: Կը քրջեմ պատառս ու կ'ուսեմ:

Ես կ'ըղծամ փու նակասիդ, որ թանաքներու մարմարէն է շինուած եւ օծուած է ֆաղցր ջուրերով, անուշահոտ փրփուով: Անոր վրայ ինկան բնութեան ձայներն ու ծառերէն ինկած ծաղիկներ: Տերեւ մըն ալ, ե՛ս, թող որ ծածկեմ նակասդ ու դուն ըլլաս բռնուած: Բռնուե՛ հրդեհովս, որ չի մարիր ու կը լայննայ եթէ փչես: Չա՛ր աղջիկ: Կը նայիս այդպէս, ու կ'ըսես թէ հովէն խըլուած խառութիկ մըն ես: Ահա կը բռնեմ քեզ ու կը նեւեմ կրակին: Կ'այրիս, ու բերանդ համ կ'առնեմ:

Ես կ'ըղծամ յօնքներուդ, որոնք կոտրուած զանակներու պէս են ու գրկուած լայն արտեւաններով: Անոնց թակ, քսե՛, թող պահուի ճափաքիւնը համբոյրիս: Ու եկո՛ւր, համբուրեմ քեզ: Քու մայրդ քեզ մեծցուցեր է դողով. ու հիմա, փռնեցեալդ եզերքէն, դող մը անհաւասար գիծեր կը գծէ: Ըսե՛, գեղեցիկ աղջիկ, բուրումնդ Լուսաղբիւրէն ինկած լոյսի նաւագայք է, ու աչերուդ մէջ Մանուշակի ջուրը կը փայլի: Չնանչցայ ճափաքիւնը անոնց, բայց հոգիիս մէջ անոնց մոխիրը դեռ տա՛ւ է: Մո՛ւլիս մը,— այդ փու մթածումդ է, կ'իյնայ նակասիս, ու այսօր գլուխս մշուշի մէջ է: Խառնակութի՛ւն, ալեկոծ հանգիստը փու շունչիդ, որ կ'երկարի ու կը լայն-

նայ օրօրանքի չափ մեղմ: Տա՛լիդա. բանասե՛ղծ աղջիկ, անա-բառերս բարկացան, ու երգս գինիի պէս է: Ես քեզի կու գամ բարի ու մաքուր ոտներով...: Բա՛ց դուռները, ու իմ սուներս երազիդ պէս է:

* *

— Տալիդա՛, դաւերո՛ւ աղջիկ:

Ոտերս մաքուր են ու բարի: Ծաղիկի՛ մը չկոխեցի: Ես արդար եմ ու սիրս յուզումով է լուացուած: Բե՛ր ձեռներդ ու լուացուե՛ բառերովս, որոնք կը բխին հեռաւոր կայծերու նման, տա՛ւ, շնչա՛ս: Անարեւ ու մութ է մնացեր խորհուրդը աչերուս: Անոր մէջ ուզեցին իյնալ լոյս ու նաւագայք: Չե՛մ ուզեր: Անոնք ինկած են արդեն մարմիններու, եւ սեւցած է իրենց բիւրեղը: Արե՛ւ աղջիկ. բա՛ց աղբիւրը նայուածքիդ ֆաղցրութեան, ու լեցուիմ դառնահամ պապակով: Շրթունքս չորցեր են, եւ կը վախճամ փու շարութեանդ: Կը սպառնամ քեզի: Կը սիրեմ քեզ: Կ'ուզեմ որ ըլլաս բարի, ու շարիքդ գործես բարութեամբ:

Բարի՛ աղջիկ: Տալի՛դա: Չար ու չարչարող աղջիկ: Սկուր հաւատիկն, ու վարժուիս բառերուս: Շրթունքս բացի բառեր երգելու համար քեզի. մինչդեռ ուզողին գի՛ր մը անգամ չուի: Անոնք հոսանքէն խլուած խլեակներ են, աղուորութեամբ ձեփուած: Անոնց գեղեցկութիւնը մեր տան պատերուն պէս է: Քու գեղեցկութիւնդ նման է քաղուած քաղաւոր Ամովամի աղջկան գեղեցկութեան, որ արփունի գեղեցիկ իշխաններու սիրքը վառեց ու տրտմութեան կաթիլներ տուաւ հեշտաւոր մոլորածներուն: Դարձի՛ բեր, դարձի բեր՝ իմ աղուորութիւնս, որ չըլլայ դալուկ ու հիւանդ:

Լուսա՛ւ: Լուսասի ծով, ուր կարապետ սիրոյ ալիքներ կը բանան, ծովուն մէջ ծո՛ւլ մը ձգելու համար: Տա՛լիդա, լեռներո՛ւ աղջիկ. յանձնուե՛ ալիքներուս ու

պիտի օրօրեմ քեզ մանուկի երագներով: Պիտի հալիս
 քա՛հ հասնումի մեջ: Սիրտիդ մեջ պիտի ըլլան ծուլու-
 քեան նուագարաններ, ու եղանակս պիտի առնեմ քեզ-
 մե, բառերս շունչովդ ձօնելու համար: Քրիստոնեա՛յ աղ-
 ջիկ. անասունա՛ծ: Գերութիւնը կը սիրես, ու զիս կ'ը-
 նես գերի լռութեան բաբախումներու: Բա՛ց վարագոյ-
 րը, ու տեսնեմ պահուրսած հանելուկը: Կու՛մի՛: Կը սի-
 րես զիս, ու գիտեմ որ օտարը չես սիրեր, ու պիտի չսի-
 րես: Նախանձը քոյն կու տայ ինձի, ու կը սպաննեմ
 քեզ: Գեղեցիկ աղջիկ, որովհետեւ ունիս քա՛հ աչքեր, ու
 աչքեր՝ լեցունած գոյնի լայն կաթիլներով: Նայե՛ ինձի,
 ու ամեն մէկ կաթիլ քող ըլլայ կաթիլ մը արիւնի...:
 Անոնցմէ լոյս պիտի գայ, ու հոգիիդ մէջ պիտի ցայտեն
 վանդակէն արձակուած բռնուններ: Խորտակե՛, փօրե՛ կա-
 պանքը: Դուն փակուած տանար մըն ես, եւ ես ուշացող
 ուխտաւոր մը: Կ'աղօթեմ սեմիդ առջեւ...

*
* *

— «Վայրի՛ ծաղիկ, անունդ ի՞նչ է...»:

Տալիդա՛, քնարաւո՛ր աղջիկ: Բա՛ց սիրտ: Թող մը-
 շուրջ փարօտի: Կը սիրեմ քեզ: Կը սիրեմ գերիի պէս,
 ու կը սիրեմ բռնակալի պէս: Կը հնազանդիմ քեզ չա-
 րութեանդ, բայց կրնամ գոցել աչքերդ: Ինչո՞ւ կը լռես:
 Խորտանկ: Միամի՞տ մըն ես: Բայց տես քե ինչպե՛ս կը
 սիրես զիս: Աչքերուդ մէջ արցունքի կաթիլ մը կայ. բե՛ր
 որ բռնեմ աչքերովս, ու քրջին իմ աչքես ալ: Ես կը սի-
 րեմ կսկիծը որ անոնցմէ պիտի գայ: Ժպտե՛ տեսութեանդ
 մէջ, ու քուփերուն տակ պահուրսող ծաղիկին չափ գե-
 ղեցիկ պիտի ըլլաս: Պիտի ուզեն փախցնել քեզ, ու պի-
 տի գործածեն մեծ բառեր: Չխաբուի՛ս: Չըլլաս գառ-
 նուկ: Փորձութիւնը հմա՛յք մըն է: Կ'առնեն կը տանին
 քեզ ու դժբախտ մը կ'ըլլաս: Վստահե՛ նախանձի բառե-
 րու: Անոնք նման են աչքերուս, որոնց համար կ'ըսես

քեզ գաղտնիք մը ունին միտ, ու մըտքեամբ կը փակուին:

Տալիդա՛. վագրերու նման գայրագին ես երբեմն:
 Մի՛ ըլլար այդպէս: Վախ կու տայ ինձի, եւ երակնե-
 րուս մէջ վայրենի փափաք կը զգամ: Եկո՛ւր: Կը սիրեմ
 քեզ մարմինդ, որ, հոգիեդ դիտելով, աղուոր դողով մը
 կը յանձնուի: Ալիքներս խաղաղութեան կ'երթան: Գիտե-
 րային գետակ մը, ջուրեր, — այդ իմ սե՛րս է: Նետուե՛
 անոր մէջ, ու գիտերուան չափ գեղեցիկ պիտի ըլլաս:

Կ'անցնինք անձանօք համբաներէ, ուր կը տողան-
 ցեն խորհուրդի քելեր, մետախօս թրջուած: Կու՛մի՛, ա-
 րեւելի՛ աղջիկ, տեսնե՛մ աչքերդ: Չե՛ս հաւատար այս
 տղուն, որ գերմարդն է ու անմարդկայինը: Չափե՛ զայն
 ու հոգիիդ մէջ լաց մը պիտի սկսի:

Լա՛ց, իմ աղուո՛ր աղջիկ, որ չար ես ու բարի, որ
 անուտ ես ու դառնահամ, որ ունիս վայրի՛ աչքեր:

Օ՛, դուն սիրտիս մէջ կոտորող սարսուռին պէս ես:
 Տալիդա՛: Անո՛ւտ աղջիկ, գիտերուան չափ խոր, ու հո-
 գիիս չափ մաքուր:

Կը սիրեմ քեզ:

Թ Ը - Հ Ա (')

(ԱՂՈԹՔ ՏԵՐՈՒՆԱԿԱՆ)

Կ'ուզեմ որ, ո՛վ Տե՛ր, բլլաս սիրժիս պէս, բլլաս մեղրի՛ պէս: Ըլլաս ֆաղցր ինչպէս սիրող աչբեր, ինչ-պէս լացր գալարուող աղջկան, որ աչբեր փակեր է քեզի դէմ, ու կու լայ...:

Թող քու բարութիւնդ բլլայ, քու չարութիւնդ ալ: Բայց երբե՛ք այս խոտակող պատարագը, ուր խունկը չի մխար, ու ճառագայթը գոյն չունի օրհներգներուն եւ տառապանքներուն մէջ: Բայց երբե՛ք այս աղօթքը, որ քու ուրացումէդ կը բխի:

Կ'ուզեմ որ, ո՛վ Տե՛ր, բլլաս սիրժի՛ս պէս: Նման սուտակին, որ ջուրերուն է նետներ: Ըլլաս բեմամի ու սիրահար: Սիրե՛ս, ու տեսնես քե՛ որքա՛ն անկասար տուեր ես գայն մարդերուն: Ըլլաս Աստուծոյ պէս, չար ու ան-ներող: Բայց երբե՛ք, երբե՛ք հրեայ: Կ'ուզեմ որ քաղաւ-րութիւնդ գայ, այնպէ՛ս, ինչպէս դուն կ'ուզես որ բլ-լայ: Մի՛, մի՛ ասեր վատերը: Սիրե՛ի՛ր զանոնք քու ան-ձիդ պէս, ինչպէս ես սիրեցի ու ասեցի: Ըլլա՛յի՛ր կեղ-ծաւոր՝ անոնց դէմ. այնպէ՛ս, ինչպէս ուզեցին անոնք, բայց դուն եղար յանախ խեղճ, խաբուած գառնուկի պէս: Խուզեցին քեզ, քու անունով ըսին աստուածային բաներ: Ու շինեցին տանար ու աշտարակ:

Սւ դուն սիրեցիր, եւ դուն սիրե՛ք զանոնք:

(*) «Գուրան»ին մէջ ամբողջ աղօթք մը կայ, այս անունով: Մոռամէտի կրօնին մէջ, արաբերէն այս երկու գիրերը աստուա-ծային են, ու Աստուծոյ կողմէ միայն ըմբռնելի:

Եղիր սիրժի՛ս պէս: Փաղցր՝ ինչպէս մեղրախո-րխոս, ու լեղի՛ ինչպէս մոլեխիճը: Կ'ուզեմ որ, ո՛վ Տե՛ր, չբլլա՛ս նեղաւոր, չբլլաս հրէ ու սասանայ, հնա-գանդ ծառայ: Տո՛ւր ըմբռնութիւն մարդերուն:

Խեղճներուն տնակ տուիր, աղփաներուն՝ բնակա-րան: Տո՛ւր ինձի, Տե՛ր, բնակարանս իմ խաւար, լուսա-ւոր ու պայծառ: Կ'ուզե՛ի բնակիլ անոր մէջ, ու անունդ կանչե՛լ, կանչե՛լ...:

Փառքի փետուրներ շինեցին քեզի. քօթափե՛, աղ-տոսե՛ք զանոնք: Անոնք բնակարան են ողջներու: Արիւն կը ֆամեն: Գիշերային բնակարանս եկուր: Երկի՛ր դրախ-տովայր: Այնտեղ է քու շունչդ. մաքուր՝ ինչպէս ճառա-գայթը աչբերուս, ու պայծառ՝ երկնադրուագ առաւօտ-ներուդ պէս:

Հոգիներուն երջանկութիւն ու սրտութիւն տուիր: Որպէս զի մա՞հը ճանչնան: Խլե՛, խլե՛ անոնց հոգին, արմատներէն: Ծաղկեցուր զանոնք պարտեզներուդ մէջ, ու պահապան քե՛զ զիս:

Վայրենի աղաղակ մը ունեի սրտստերեան մէջ: Աղօթքիս մէջ՝ անիկա նուագարան մը եղաւ, ֆա՛ղցր ու անուշ: Անոր քելերուն վրայ տեսայ ոչնչութիւնը երկրա-յին փառքիդ, ու սնանկութիւնը՝ տանաւներուդ վեհու-թեան. քու նայուածքը, աչբերուդ փոշին՝ որուն վրայ արեւը կը մարի, ու խաւարը պայծառութիւն կը հագնի:

Երազներուս մէջ՝ այժի ուզե՛ի ապրիլ այս պահը: Այնպէս, ինչպէս դուն ապրեցար ցնորներուդ մէջ, ու տուիր անե՛ծք՝ քաղաւորութեանդ ջահակիրներուն: Մա-րե՛, մարե՛ այդ նրագները: Անոնք աւելի երջանիկ են՝ սպառած, սեւցած: (Պիտի ուզե՛ի երազներուս մէջ ապ-րիլ այս պահը): Ու արդէն երա՛զ է...: Կ'ուզեմ որ, ո՛վ Տե՛ր, բլլաս նեղաւոր՝ երբ անկեղծութիւն կը փորձես. բլլաս անկեղծ՝ երբ կը շոյես խեղճերը, բլլաս լան-դո՛ւզն եւ ուժեղ՝ երբ կը հարուածես զիս, ու բլլաս բարի՝ երբ կը նայիս դժոխքի թռչուններուն: Մի՛, մի՛

խոնովեր անոնց հանգիստը: Ինչո՞ւ ստեղծեցիր երկիրը, երբ քեզի համար երկինք պիտի լինեիր...: Ո՛վ Տեր, դի՛ր կապանքը օրհնելուս, որպեսզի ա՛լ չխօսիմ ես: Կրնամ շատ բաներ ըսել դեռ: Կրնամ հայնոյել քեզ: Ու մարդիկը կը պաշտպանեն քեզ, ու կը փարկոծեն զիս: Կը շոյեն քու փառքդ, ու կ'անիծեն զիս՝ անասելի մոլեգնութեամբ: Մի՛ շոյալեր զանոնք: Շնորհե՛ ազատութիւն, որպեսզի հաւատամ քեզի, ու աւելի՛ ասեմ քեզ: Սիրե՛մ քեզ ի բոլոր սրտի իմմե, զի դուն հայր ես, եւ հայր արդար ու անարդար, կեղծ ու նեմարիս՝ ինչպէս բոլո՛ր ասուածները, որոնք անկասար մնացին: Ու այս հաւատքը, ո՛վ Տեր, փերե՛, խորհակե՛...:

Կ'ուզեմ որ, ո՛վ Տեր, ըլլաս մեծ, ինչպէս այն հոգին զոր սիրեցի: Ըլլաս անբովանդակելի՝ ինչպէս խորութիւնը իր զգայաբաններուն, անիմանալի՝ ինչպէս պայծառ մուշկութիւնը իր հոգիի գիշերներուն, ու անբացատրելի՛, անբացատրելի...:

Կ'ուզեմ որ ըլլաս աղօթքի՛ս պէս: Դառն ու անուշ: (Ինչպէս բռնունքի լացը, որ մութ գիշերուան մէջ կը սառնի սերեւներուն վրայ):

* *

Ներե՛ ինձի, մեղաւոր ծառայիդ ու յանդու՛ղն ծառայիդ, որ այսպէս փաղցրանոյշ ու դառն խօսեցաւ քեզի հետ: Որ նանչաւ քեզ իր աղօթքին մէջ, որ հաւատաց քեզ, որ շեսաւ քու մեծութիւնդ, ու ոչնչութիւնը՝ փառքի նուագաբաններուդ: Որ չհաւատաց քեզ, շեսաւ սնանկութիւնդ, եւ չուզե՛ց որ շեսնէ: Որ շինեց քեզի փաղցրութեան տաղաւան: Կը շեսնե՞ս ջուրը՝ որ երգեց աղբերակին ակունքէն: Անիկա նման է ալիքին, որ հոգիիս մէջ այս գայրագին ու ներդաշնակ աղօթքը ծաղկեցուց:

ԱՊՐԱՊՈՒԹ

Ն Կ Ա Ր

Կծկուած, յոգնաբեկ ու գեղեցիկ գիշերներէն, երբ խաղաղութիւն կը կաքի սերեւներէն, ու աղբիւր մը ոսկի վարսեր կը բափէ:

Այն մո՛ւր, մո՛ւր գիշերներէն...:

* *

Ամպի մը վերմակը կը ծալուի լուսինն մերկութեամբ, ու երկինքը կը տատանի փալեւու. այնքան խաւար կայ, ու այնքան ցուրտ է սարսուռը:

Երջանիկ շուն մը կ'ուզէ լալ տատամ ու անորոշ այս հսկութիւն մէջ, ու կը փնտռէ գաղտնի բուրումներ: Անիկա այնքան զինով է, ու այնքան խեղդ, որ չի տեսներ իր պակերը՝ սարսափած սուրներուն մէջ:

Ու կը փալէ, ու կը փնտռէ օդը ֆրից աչքերով, կը փնտռէ սարսափը, որ կը յամենայ տակաւին: Այնքան աղուո՛ր է մահը այս գիշերուան մէջ:

Անիկա մինակ է, ինչպէս հոգին գաղտնի սարսուռներուն, ինչպէս ցաւը երջանիկ հոգիներուն:

Մի՛նակ՝ ինչպէս հմայքը գիշերին, կծկուող պարսպին վրայ:

Պատերուն տակ հովը կը բափառի, կը պզտիկնայ, կը մեծնայ, մանուկի մը կամ պառուի մը երջանկութեամբ: Կը սուլէ անցնող կնոջ, կը պահուրսի, աղուոր դիտելու համար անոր սրունքները: Անիկա բառ չունի,

ոչ ալ մեղեդի — յուզումներ: Սիրքը կստանա է, փեռու փեռու, աղի պէս:

Ու կը կոտորի ինքն իր վրայ, ու կը մեռնի ինքն իր մէջ:

Այն մո՛ւր, սարսափ գիշերներէն...:

***

Այնքան գեղեցիկ է գիշերը, որ փեղկեր կը հեծեն, ու ամպ մը ներմակ կը ցանէ: Զիւն կը տեղայ կամարին վրայ, կը տարածուի, ինչպէս լոյսի պատաններ: Փեղկերը լո՛ւռ, աղմկող, իրենք իրենց մէջ: (Խաղաղութիւն ու երկրպագութիւն): Անտեւոյ ձեռքեր կը խաչակնեն, եւ խուկիւն ամպը կը դառնայ պատանուն ու քափքափա՛ծ: Փեղկերը կը գոցուին: Կը փակուին սիրտէ՛րն ալ, ու շրթունքները բառ կը խաղան: Այնքան ծանր է յոգնութիւնը, որ կը քթելնայ հոգիդ, խորհուրդէն: Կը գոցուին աչքե՛րն ալ, ու թել թել կը փակուի երազը:

***

Մա՛րդ չկայ:

Նոյն երկինքն է, նոյն աստղերը, բայց աւելի՛ գեղեցիկ: Անցնող շուրջը գամուեր է գետնին: Կը հոտոտէ երկիրը՝ կը զոյջայ, կը կանչէ լուսնէն յեռասակներ, երազներ...: Կը հոտոտէ երկինքը, ու քիչ քաջութեան վրայ հայելի մը կը խնդայ: Նրեք աստղեր կը գծուին այնտեղ, — կը գրկուին: Անոնք կ'իյնան անհունէն, դժբախտներու սիրտին նետուած նետի պէս: Շուրջ կ'ոռնայ: Գիշերն ալ:

Կը փայտուին սիրտերը, բոյնէն բռնուն մը կ'իյնայ ու դազաղներ կը փակուին: Ծառ մը կու լայ, սեւ փող կը փառէ երեսին, կը նայի անդունդն ի վար ուր մուրը կը խաղայ: Դաժա՛ն, կործանո՛ղ, մահաշո՛ւք, ինչպէս այս գիշերը:

Այն մո՛ւր, մեղաւո՛ր գիշերներէն...:

***

Պարսպ մը կ'իյնայ անդունդին մէջ: Անդունդը կը ցաւի ու յղի կը դառնայ երկարող արձագանգով մը: Պարսպն ու անդունդը կը զարնուին իրար: Ու կը լուծուին իրարու մէջ: Փողոցէն անցնող կիներ կը փախէ: Կը փախեն ոտքերն ալ, մարմի՛նն ալ: Շո՛ւքն ալ: Ստուերներ զիրար կը հալածեն:

Ու կը հասնին իրարու փողոցին անկիւնը, ուր վազող լոյսը դիմացէն կու գայ: Ստուերները ետ կը դառնան:

Անոնք կը մխիթարեն զիրար, սգաւոր ու դառնացած կիներու պէս:

Այն մո՛ւր, դաժան գիշերներէն:

***

Լոյսերը կը բացուին քթո՛ղ աչքերու նման: Անոնց մէջ բիւրեղը կը հալի, ինչպէս շաքարը՝ դեղնած կաթի մէջ: Կը հալի նաեւ իրենց պատկերը՝ աչքերու մէջ: Կը մեռնի հոգիդ, ու կը մեռնին նաեւ բոլո՛ւր հոգիները, որոնք փաղք են գիշերուան մէջ:

Նոնիի մը ստուերը կը գծուի:

Սխա՛լ:

Նիւթ չկա՛յ:

Շրջուած, ինչպէս ծովը՝ որ երկինքէն կը նայի, ջուրներու մէջ լողացող երկինք - աստղերու: (Հովը կը զարնուի):

***

Հոգիներուն մէջ կրակը թել թել կ'երկարի, ապրուստ թելը կը հասնի, երբ փաղցուրթիւնը կը պաղի աչքերու մէջ: Այն ասեմ կը զգաս քե՛ երկար են վայր-

կեանք, երբ մանաւանդ սիրածիդ անունը կը փնտռես:

Ու կը վերջանայ մահերգը: (Պատկերը կը գոցուի):

Կը յօրանջէ գիշերը: Ծառերը կ'իյնան ու կը դադրի տղանցը:

Շուներ կու լայ: Կու լայ նաեւ գիշերը: Ամպին վերմակը կը ծալուի դարձեալ, կը փակուի, ու կը սպառի հալող մոմի պէս:

Այն մո՛ւր, եկեղեցի՛ գիշերներէն...

Ո՛վ ԻՄ ՍԻՐԱԿԱՆՍ...

«Տրտում է անձն իմ միջեւ ի մահ»

1.

Գիշերը լուռ սփիւնփսի մը պէս է, ո՛վ իմ սիրականս:

Ես կանգնած անօր մոռցուած պատուանդանին վրայ, հեռուներուն մէջ կը փնտռեմ քեզ, ինչպէս հին տանաւ մը երկինքէն առկալս: Ինչպէս հին մեհեան մը, ուր կ'աղօթեն արուեստագէտները, իրենց ամենի ու մուր ասուածներուն սիրելի ըլլալու համար:

Կախարդ պարտեզներ՝ անոնց խորքին ճաշող լոյսի երկգներն ու լուսնկայի կտորները: Ապա աներեւոյթ ձեռքեր՝ նունուֆարներու արմատէն բռնած: Ամէն մէկ փայլիս, ես կը սոսկամ գիշերէն: Իմ սիրականս, — ամէնուն մէջ կը տեսնեմ քեզ, ու ամէնքը կ'ըմբռնեմ քեզ մով, է՛ն գեղեցիկը ասուածներուն:

2.

Մարմինս յոգնեցաւ քափառումէ: Ոտքերս ուժով-ցան կածաններու վրայ, որոնք զիս քեզի բերելու յո՛յսը տուին: Աչքերուս մէջ լուսադրիւր մը ծաղկեցաւ, պատահաբար երակներ, ընդվզումի բելեր, զայրոյթ, կրակ, — ա՛, ես յոգնեցայ երազիս վերելքն ի վեր:

Գիշերներու մէջ, բոլոր ժխուր ու հիւանդ բանե-

բուն մեջ... — հոգիս ձանձրացաւ այս շփեղանքէն: Իմ մեծ, հսկա՛յ գիշերս: Բաժնե՛ք ալիքներդ: Փրփուրներուդ մեջ իմ մեծ սէրս կը հոսի: Հասնի՛մ վարսերուդ, ու զգեսնե՛մ, խորակեմ քեզ, որպէսզի ըլլաս աւելի վայրենօրէն գեղեցիկ:

3.

Լռութիւնը, ոսկեգահու մը պէս է դաշուճահար ալիքներու վրայ: Ո՛վ իմ գեղեցիկս, հազար դաշոյն ունիմ մխուժած սիրտիս: Ես երազիս չհասայ առանց քանի մը հեղ մեռնելու:

Տանիքներ՝ փսփսուքի մեջ, ու խոռոհ կասու մը, պոչը գալար ոգիի պէս, կը սպառնայ անհունին գիրկն ինկած յոյսերուն: Լիալուսին մը, այնքան լեցուն, որ կ'ըսես պիտի իյնայ հիմա, հասուն պտուղի մը պէս: ձամբաներուն վրայ մինակ ձեւեր, կծկուած, գաղտնի, — ու վախ ազդող պզտիկ լոյսեր, պատշաճիկներ լուսնկայէն: Ամբողջ անհունը, որ կ'իյնայ աչքերուս մեջ, բորնկած է այս մութ ու լոյս բաներով: Իմ հոգիս՝ տատանող բեկոր մը անոր վրայ, — օ՛, նաւաբեկեալ ու նաւաբեկ իրարու մեջ, ե՛ն համովը փոքորիկներուն:

Իմ գեղեցիկս, վարսերուդ խորն ինկած գիշերէն-իցնի՛ք ալ տուր հասիկ մը, քե՛լ մը քնարաւոր: — Կ'ու գեմ ալեկոծիլ անգամ մը:

4.

Մեհեանը, որ կախուած է երկինքէն, արեւելքէն կը տեսնե աշուկներ, արցունքով քրցուած: — Ասդեր: — Արեւամուտէն՝ ան կը նայի գերեզմանասան մը, ուր կը օրջին յառնող մեռեալներ, անգամ մը դեռ սիրե-

լու, գինովնալու, սրբանալո՛ւ համար: Ես անոր մեջ՝ իմ հեռաւոր կիրքերովս, պատահաններն ի վար կը նայիմ: Օ՛, այս երազը: Բոլոր անիմանալի բաները ոսկեհամուկ դահլիճն ի վար կը սահին: Ու սրահին երկայն-փն խաչելութիւններ, հեքանոսական մեծ ու վսեմ պատկերներ:

Ո՛վ իմ սիրտ: — Ես կանգնած պատուանդանի մը վրայ, հեռուներուն մեջ կը փնտռեմ քեզ, ինչպէս մեհեան մը՝ երկինքէն առկախ: Ինչպէս տանար մը, ուր կ'աղօթեն արուեսագէտներ, իրենց ասուածներուն սիրելի ըլլալու համար:

Հիւսիսէն՝ մեհեանը զլսորուած է ամայութեան մեջ:

5.

Այսպէս է նկարագրութիւնը մասեանին մեջ, զոր օր մը հապնեցող կարդացի: Կը յիշեմ քե մեծ խանդավառութեամբ քաղուեցայ անոր մեջ: Չեմ գիտեր քե որ-ֆա՛ն խաբուեցայ, որովհետեւ այսօր կը զգամ այդ բոլորը, առանց երբեք տեսած ըլլալու:

Տա՛ր զիս այս համբաներէն: Օր մը զոջացեր էի սիրած ըլլալուս համար քեզ, անառա՛կ աղջիկ: Պողպատի պէս հոգի մը ունիս, ու ծաղիկի մը չափ հպարտ կը խոնարհիս զգուանքիս տակ: Քանի՛ հեղ ըսիր. «Մի՛ սիրեք, սէրը ամբողջ բարկութիւն է երակներուդ մեջ»: Իրաւունք ունիս: Բայց այս անգամ, գէթ այս մէկ անգամը տա՛ր զիս...: Կը հաւատամ քե մեծ զօրութեանդ, իշխանութեանդ որ ունիս բանաստեղծի իմ խեղ ու գայրագին հոգիիս վրայ: Ո՛վ իմ Աստուծո՛ւ: Հազար անգամ կը խոնարհիմ առջեւդ, քան զի հարուածներուդ մեջ գիտես դնել անձաճօքը մեծ ու սուրբ հնազանդութեան մը...

Գիշերը լուռ սփինգսի մը պէս է: Ո՛վ իմ սիրա-
կանս:

Ես կանգնած անոր մոռցուած պատուանդանին
վրայ, ձգե՛ որ այսպէս կանչեմ քեզ, ու համարձակու-
թեամբ ընեմ աղօթքս:

Եկեղեցիներուն է՛ն մահուրը: Մարմարներուդ վրայ
աղօտոս ոտք մը չկոխեց: Ու նրբանցներուդ երկայնքին,
չհանդիպեցայ քեզամի այցելուի մը: Ա՛, կը խեղդեմ,
կը սպաննեմ զանիկա:

Է՛ն դրախտայինը պարտեզներուն: Ո՞ր եղեմականը
չհասունցաւ անուններուդ մէջ: Ինչ ջի՛նջ աղբիւրներ,
ինչ նինջ շաքուռաններ՝ սիրտիդ նի՛շդ փոխիր:

Է՛ն գեղեցիկը աղջիկներուն: Հազար գեղեցիկ չեմ
փոխեր աչքերուդ հետ, ու հազար անգամ կրակին կը
նետուիմ:

Ո՛վ իմ սիրականս: Տանարներուն ամենէն վսեմը:
Ձգե՛ որ այս գիշեր ծնրադրեմ արեւոտ ու մութ գաւթը-
ներուդ մէջ...:

Ո՛վ ԻՄ ՀՈԳԻՍ...

“Մենք մեզի ենք, ո՛վ հոգիս...”
Վ. Թ.

Ամբողջ գիշեր մը սրդողած մնացինք: Մեր մէջ ին-
կան ցաւեր, յուսաբեկութեան խլեակներ, յոյսի մարած
նրագներ, եղանակներ, հայհոյութիւններ, խառաւած մաղ-
քանքներ, ու կռի՛ւ, կռի՛ւ: Չնայեցար ինձի ու կռնակ
դարձուցիր, խորսակեցիր խաչը խանդավառութիւննե-
րուս, չձգեցիր որ խաչակնքեմ քու վրադ, ու աղօթեմ
աստուածավախ, երկիւղած, ու կանչեմ անհունէն երկ-
տող մը, որ դուն հանդարտ ու բարի ըլլաս ալ: Որ ըլ-
լաս մեղմ՝ երկինքի պատահին պէս, զլզլացող ջուրի
պէս, ինկող աստղերու պէս, որոնք անհուն վախճանի
մը կը բաղձան: Որ ըլլաս կապոյտ, գուլալ, ու բիրեղ:
Ըլլաս բնակարան ու արհայութիւն մարդակործան բռն-
չուններու, սաւառնումի եւ ազատութեան: Ըլլաս աղ-
բիւր պայծառութեան, եւ ակ՝ մարգարիտ ցայտաղբիւրնե-
րու: Ըլլաս վերնագաւառ ու տանար՝ ուր կ'իյնան սիրոյ
աստղեր, սառած ու փայլուն, տրամութիւններ՝ քեւաբեկ
ու կոտրած:

Եւ, ո՛վ իմ հոգիս, փանդակեցիր փանդուած տուն
մը սիրտիս մէջ, կիսափուլ ու խաբխուլ: Հիմա՛ կ'ու-
գեմ որ ընես զիս գաւակ երջանիկ ու դժբախտ:

***

Իմ ամենիմա՛տս հոգիս...

Ի՞նչ կ'արժեն ցաւերը ու լաբիւրինթոսները քու

ընդերհանուր: Ո՞վ կու գայ դառնալ վերցնել, ու խոր-
սակե՛լ, փռե՛լ հանգոյցը:

Մարդերը վախկոտ են ու նիհար: Դուռն, օրեր եղան
որ այցելեցիր անոնց, ու խօսեցար մեծ ալիքներէ: Եր-
բեմն պզտիկցար ու քսիր որ անոնք կը հասկնան պրզ-
տիկութենէ: Իմ միամիտ հոգիս, շինեցին քեզի համար
սեղան ողջակեզի եւ վառեցին՝ հուր աստեղական: Յը-
նորհներու ետեւ վազեցին՝ շնչասպառ ու մարդկեղէն
փայլալուծով: Ըսին քե դուռն կը կորսուիս փու մէջ. ու
մօտ է փոքորիկը. քե պիտի ըլլաս լուծած ու լակոտ,
մերժուած հոգի...

Պիտի կլանէիր ամբոխը՝ լոյսէ լոյս հանգրուան
սանելով.

— Ո՞վ եկաւ:

Զարնուեցար ժայռերու, անոնց խորքէն բերելու
համար անբարբառ յաւիտենութիւնը: Ինկար անդունդ-
ներու մէջ, ու հանդիպեցար իծերու, օձերու եւ ֆարբե-
րու: Թունաւորեցին քեզ: Խօսեցան իրենց աստուածներէն
ու տարին քեզ զառիթափերու, զահալժմերու, զուբերու:

Դուռն տեսար մեծութիւնը մեհեաններու, պատմու-
թեան փանդակած ու քաղուած տանաւներու, աւանդու-
թեան լուսացնող աղօթատեղիներու:

Դուռն նանչցար աղտոտութիւնը հրեական ամբոխ-
ներու, զարեւի թիղմերու մէջ ինկար, կորսուեցար կեղ-
ծիքի ծաղկաստաններու մէջ, եւ տեսար պատառաստուն
վայելչութիւնը անոնց ծաղկերուն:

Քնացար խորհուրդի երկինքի մէջ, եւ յանձնուե-
ցար երգեցողութեան ալիքներու: (Հոսանքները տարի՛ն,
տարի՛ն քեզ):

Ու հիմա՝ ո՞վ փանդակուած իմ հոգիս, իմաստու-
թեան մարմաներու վրայ թող սաւառնիս:

Նշիր երիտասարդ ու ազնուական: Անձնութիւն-
քիւնդ օձէ անուշաբոյր անձնասիրութեամբ: Թող մեծ
ըլլայ իշխանութիւնդ, ու գերի՝ տեսիլ բոլորը:

Ոտերուդ առջեւ, թող խոնարհին եղեգնուտ հո-
գիներ:

*
**

Ամենակա՛լ հոգիս...:

Գիտեմ որ կրնաս ըլլալ մեծ ու բռնակալ: Տիրա-
ցար բռնակալութեամբ ու յաղթեցիր վսանգի բռնակ-
ներու: Յանդուգն ես ու աններող, ու կը հաւատամ քե
մահութեան համբաներ կ'անցնին փու մուր անկիւննե-
րէդ: Սպառազինուած ես նուրբ գայրոյթով, ու զեն ու
զարդդ պնդուած է հեմարտութեան ոսկեթելով: Մի՛ հար-
ուածե՛ր զիս, փանգի երակ մը արիւն կ'երբայ ամեն մեկ
զարկիդ:

Շատերու հետ կ'ուեցար, հպա՛րտօրէն ու դիւցազնի
անխռով հանդարտութեամբ: Կուրծփիդ վրայ վերքի նշան-
ներ կան, ու սիրտիդ մէջ աղօս մը կայ բացուած, ուրկէ
կեանքի ապրումը կը փակուի քել-քել: Օր եղաւ որ
մնացիր անօգնական, վասն զի ձգեցի քեզ մեծվայել-
չութեանդ մէջ միմակ:

Օ՛, փու բարութիւնդ: Շղթայ շղթայի օղակեցին, ու
իրարու վրայ դիզեցին նենգութեան շերտեր: Խլուրդներ
նանչցար, նանչցար սողուններու աչքեր, քիւղեղ ու
զարեանոտ երկրայիններ: Անո՛ւն կ'ուզես: Մի՛ ըլլար քե-
տահաւատ, ու ներող, ու բարի՛ հոգի: — Վասն զի — ո՞վ
խաղաղ ու մեծ հոգի — ինկած ես քաղաքներու...:

*
**

Ամբարտաւա՛ն իմ հոգիս...:

Նկո՛ւր, համբուրեմ քեզ: Պե՛տք ունիմ քեզի: Կը կա-
րօնամ քեզ, փանգի ձեւերուդ մէջ արուեստ կայ, եւ
տարժումներուդ մէջ ներդաշնակութիւն: Քու աղօթքներդ
կու գան բարկութեան պահարաններէ, երջանիկ օրորում-

ներէ, Բմայֆներէ, ու գաղսնի բռնկումէ: Տափուքիւն կայ
բառերուդ մէջ, ու որո՛ւ որ կը հայհոյես, համ կ'առնէ:
Շատեր, Բարկոծուած ու տափակցած գլուխներով՝ կը
փնթռեն Բեգ, վասն զի իմաստութիւն կը դնես իրենց մէջ:

Իմ հրձիգ հոգիս: Երբեմն կը կոտորի լուսաւոր Ե-
ղանակը արբեցութիւններուդ: — Ի՛նչ նարայիկ ես: Ար-
ուեստի զաւակներ կը պարեն, կը գիրկընդխառնուին
ոսկեղինիկ տառերուդ մէջ: Ու կը ցայտէ աղբիւր մը
քոյնի:

Իմ ամբարտաւան ու յաւակնոտ հոգիս:

Ձրլլա՛ս խոնարհ ու համեստ: Ամէն մէկ բառդ րլ-
լայ քող կաքիլ մը քոյնի: Թող մեղադրեն Բեգ ու ըսեն
մեծ բաներ: Թող ծունգի զան ու ըսեն անունը մեծ
նշմարտութեան: Թող լուան Բեգ իմաստուն բանով:

Մի՛, մի՛ հաւատար:

Ու աչքերէդ քող մեկնի նառագայք մը սուր ու
դաշտոյն:

Ո՛Վ ԻՄ ՍԻՐՏՍ...

Ս..

Լուսնալոյս ամուսնի:

Հե՛ւք մրափող աւագի հասիկներուն:

Հեկեկանք բաւալուն գիշերին:

Հոգիս՝ քեւաբախտով մը պիտի պարտցնէ իր վի-
րաւոր սիրտը:

Ես կը սպասեմ որ ուռանայ առաւօտը, ու տակա-
ւին կո՛յր ապրիմ այս հեռաւոր եղբայրներուն վրայ: Ծո-
վը կը բարձրանայ բանաստեղծութեան մը պէս, որ կը
լեցնէ հոգւոյս պարսպը, անոր անեղբայրան խաղաղու-
թիւնը:

Բռնուցի մը պէս սեղմուել է սիրտս:

— Ու ո՛րքան խուլ է իր ձայնը: —

Կը սպասեմ որ քոչուն մը իյնայ՝ արի՛ւնք կտու-
ցին: Կամ հերարձակ աղջնակի մը պէս ետ գայ կարմիր
արեւամուտը: Շիջանուտ լեզուակի մը նման, կը պահեմ
անոր բոցին յիշատակը, ու կարծես հիմա կը բռնկիմ:
Վայրկեանը կը յորդի մռայլութեամբ ու ոսկի կը շա-
ղէ պղծիկ-հիւանդ հոգիիս մէջ: Կը հաւաքեմ ոսկին
պնակի մը վրայ, ու պնակէն կը բարձրանան լեզուակ-
ներ:

Իմաստութիւնը կը խեղդէ՛, կը խեղդեցնէ զիս...

Կը սպասեմ որ դադրի ահաւոր ու լուռ համա-
նուագը: Վանկերը կ'երկարին, կը լայննայ օրջանակը,
ու կը սեղմուի երկինքը: Ոսկեսափոր լուսնկան կը
պարպէ իր մեղքերը, — ու ամէն մէկ հասիկ կը փոքի

հոգի մը: Կը պարպուի սիրտս, կը պոռթկայ, կը ջրվի-
ժե արիւնի կաթիլներ: Կը բռնեմ կաթիլները հոգիիս
վրայ, ու համանուագը եղերեցդի մը կը փոխուի:

Կը սպասեմ դարձեալ, որ այդ եղերեցդը բացա-
սրուի, պատմուի, շղթայագերծուի: Միտս կը բողոքեմ, կը
պայքարի մտածումս, — բայց կը ցնծայ, կ'արբենա՞յ հո-
գիս: Կը ցատկահեծ գգայարանքս, ու մանուկի պէս կը
թերեւեմ անոնց ներսիդին: Ի՞նչ մեծ արբեցութեամբ կը
թանկանամ քանի որ մեղքի բաժակը, ու շրթունքս կը մռնակն:
Կը պարեն սասանիկները, ու բոժոժները դառն ու խո-
րունկ սգերը մը կ'օրօրեն: Մտքի մը, անո՛ւն, — ու կը
զսնեմ նամբաս խորհրդաւոր մեղքին մեջքէն: Ոսկերուս
սակ կը տատանի երկիւնքը, ու սուպարաճ կը տանին ցա-
ւազին իդանքս...

Իշխանաւորի մը պէս կը նստիմ խաղաղութեան
սակ: Ու կը ձգեմ որ անոր մէջ լուծուի իմ ալ: Ի՞նչ
մտերմութեամբ կ'եղբայրանան, կը պլլուին խունկի ամ-
պի մը նման:

Բ.

— Իրիկո՛ւն, իրիկո՛ւն...

Քեզի հետ է հոգիս այս գիշեր:

Այս գիշեր ա՛ն ալ կ'ուզէ արթննալ,

Հեռանա՛լ, մոռնա՛լ իր վիշտերը...

Անո՛ր ալ լոյս մը, աստղ մըն ալ անոր

Շընորհէ՛:

Քանզի յաւիտենապէս քաղցր և բարի ես դուն:

Աստղ մըն ալ անոր՝

Քու մորկայոյց կամարներէդ:

Ա՛ստղ մը կապոյտ՝

Ինչպէս եղաւ իր հոգին

Կապոյտին մէջ կորսնցած,

Եզերքներուդ՝ Թախտական,

Վիշերուդ մէջ գալա՛ր-գալա՛ր,

Մեղապարտ աստուծոյ մը պէս

Որ երկինքէն է ինկած:

Փրկէ անո՛ր ալ հոգին,

Որ մոլորեցաւ որսի՛ մը նման:

Ի՛նչքան, ի՛նչքան կ'ուզէի,

Որ ըլլաս

Բիբերուս, աչքերուս մէջ լուսեղ,

Լուսահեղձ գաւթիթներուս մէջ:

Վայրի եղնիկի մը պէս,

Ես ալ ունիմ սիրտ մը արիւննաների,

Ու հոգի մը՝ լոյսի՛ ճառագայթ...

Ինչքա՛ն, ինչքա՛ն կ'ուզէի,

Որ դուն ինձի հետ քալէիր մա՛տ մա՛տ

Որ ըլլայիր միսերուս մէջ՝

Քու լուսաւոր խաղաղութեամբդ...

Հիմա մի՛ խռովիր իմ սիրտս,

Իմ սիրտս բոռնցքի մը պէս,

Ինչպէս է քու սիրտդ՝

Լուսնալոյսին տակ բզրքտուած...

Գ.

Կը բանամ սիրտս քեզի՝ ո՛վ իրիկուն: Որովհետեւ
ամենեւնի աւելի դուն կ'ըմբռնես զիս ու ես կը հաւա-
սամ բու վաղեմի գորութեանդ: Քեզի կը բանամ այս
սիրտը, որ ներկուած է մեղքերուս արիւնովը, ու հա-
զարթեւեան հոգիիս անպարագծելի աղջամուղջովը: Գի-
տեմ որ ան ապերախ եղաւ, ու երեւակայեց յիմարտ-
կան տեսիլներ, — խորհակուեցաւ խորհակա՞ն: Այլ
հոգին մնաց սլաճակ՝ իշխանական ասպետութեամբ:
Բաց իր կուրծքը՝ որ տեսնես ծաղիկի մը չափ մաքուր իր

վերք, քերելու հարսնուկէ մը աւելի գեղեցիկ, ու կա-
կաչի մը սեւաւոր սիրտովը... Մաքրէ՛, սրբէ՛ վերք, քո
անսահման խաղաղութիւնովդ: Ասդերեդ՝ ասդ մը,
լոյսերեդ՝ ճառագայթ մը ու երկինքեդ ալ պատահիկ
մը դիր անոր մէջ: Ա՛ն ալ քերելն օր մը սփոփէ սրտ
մը, սիրտէ՛ր... Ո՛վ գիտէ, քերելու օր մը քեզ իսկ սրբէ,
մաքրէ քո եզերքներդ իր զուգաւոր խոզերէն, իր բիւրա-
ւոր մեղերէն... Այլ այս իրիկուն դուն եղիր իմ հայրս...

Դ.

Յիմա՛ր, յիմար սիրս:

Ինչո՞ւ չբաւեց քեզի քո վանդակդ: Զարչարուեցար
գառազեղիդ մէջ, ու գազանի մը պէս անզուսպ դար-
ձար: Տես քե որքա՛ն բռնաւորացար ու աղփասացար աղ-
փաւորեամբ: Մարմինդ վերքերով անհանաչելի եղաւ,
— ու չգտար յարաւեզ մը, որ գրար ու խղճար քեզի:

Մանկութեանդ՝ կը պատմէի քեզի քե ինչպէս կը
սիրենք մեծերը: Կը ցատկահարէի հրճուանքեդ, ու կ'ըսէի որ
դուն առդէն մեծ ես ծնած, ու օր մը պիտի բլլաս ա-
մենամեծ: Արցունքով փայփայեցի գլուխդ ու հեկեկամ-
քով համբուրեցի աչքերդ: Կը հեծկլտայիր դուն ալ, ու
մանկութիւնդ չէր գիտեր քե ինչո՞ւ կ'ըլլային այդ բոլորը...

Հետզհետէ մեծցար: Կը կերէի քեզ սառնապանքով,
անօրութեամբ, ծարաւով, մահախորժան պայքարներով:
Ամէն մէկ զգայարանդ կնքեցի, լեցուցի բանաստեղծու-
թեամբ: Աչքերդ օր մը իսկ չգրացին լոյսի ծարաւ: Սղա-
քեմի մը պէս եր նայուածքդ, ու գեղեցիկ քանդակ մը՝
վրադ բառող ստուերը: Քանի՛ մեծցար, այնքան սաւառ-
նաքել դարձաւ հեղանիւք պայծառութիւնդ: Ու տակա-
ւին քիչ առաջ չէի գիտեր քե դազաղ մը կարելի է ծած-
կել անոր տակ:

Փոխուեցար յանկարծ: Թերեւս միակ խաւարումն

էր որ եղաւ, ու կորսնցուցիր մեհեանիդ ճամբան: Հա-
կասագործէն կը խարխափէի, — հետեւաբար չզիջցար
քե ո՞ւր կը տանի ճամբան ու մոլորեցար: Ի՛նչ մոլեգնու-
թեամբ ձգեցիր որ սանձաւորով բլլայ նաեւ մոլորանքդ,
ու ետ-դարձ չունենաս... Արիւնեցան ծունկերդ, այլ
դուն շարունակեցիր վայրէջքդ վերելքի ի խնդիր...

Չէին խորհակուիւր քերեդ: Թեւաբախումդ ուժգին
էր ու եղերական: Զառիքափը կը տանէր քեզ անխա-
կան պատմութեան մը, որովհետեւ չէր նանչնար քեզ, չէր
կրնար տանիլ քեզ...

Հեւ ի հեւ կտրեցիր միջոցը, քանդեցիր բուսմէրը:
Գիշերներ անցուցիր առանց գիշերի, ու ցերեկներ՝ ա-
ռանց արեւի: Աչքերդ կուրցե՛ր էին: Զգայարանդ խուլ,
խառն ի խուռն: Փորդ մը չըրիր ազատագրուելու: Ինչ
ահաւոր հպարտութիւն է եղեր քո կիկնդ, որ վատօրէն չը-
գրացիր դուն քեզի, ու զլացար արհամարհանքդ: Ծիծա-
ղեցար շնութեամբ, առնական հփօր ու անհեղինակի
խմբիծաղով մը: Համբան նախանախուս կը դառնար, եւ
սակայն դուն կը մխրճուէիր ինչպէս ովկեանոսի մը
մէջ, — անսահման ու անվերջ նկատելով կորուստը:

Հետզհետէ հասար միջանցքներուն: Հանդիպեցար
վազող երակներու, արձաքանուկ մրմուռներու, անխ-
մանալի նրագներու: Կը պայքարէի սրտդ՝ հոգիիդ, ու
մարմինդ՝ մտածումիդ հետ: Ի՛նչպէս կը բարձրանար
կուրծքի քանդակդ, ինչ շղթայումով կը մուկէր զսպում
հրէքը... Քիչիկ մըն ալ, ու կը փռուէին կողերդ, կը
զառանցէիր մենութեան մէջ: Հեռակաւորս ու լուսած եր-
գի մը պէս՝ սիրականիդ հոտը կը լեցնէ՛ր բոքերդ, քուն-
քերդ կը զարնէին, ու սրսփուքը կը պրկէր շրթունքդ:

Կ'ապաւինէիր ասպետական լուրքեան: Խաղաղու-
թեան մէջ կը կծկուէիր մութ անկիւնի մը պէս, որ մա-
հաշուօ պարտեզին ճեղքերէն լոյսի պատճառ մը կը մու-
րայ: Յետոյ կ'իյնար գլուխդ աներեւոյթ հարուածէ մը,

արտեւանունդ կ'իջնէին, — ամբողջ մարմինդ կը կրէր
գիշերը իր վրայ...

Ու եղբրական ու անտեւակայելի մեղքեր...

Ե.

Ինկար, ստորնացար, դարձար անճանաչելի:

Կ'ուզէի որ մնայիր այդպէս ու չողորմէին: Կ'ուզէի
որ կորսուէիր լուսեան մէջ, ու վայրէջդ բլլար վէս
ու անդամանելի: Վախճանիդ կ'երթայիր ու անդամ
էր մեկնումը: Յետարձակութեամբ յանդգնեցան խոցել,
աղարտել մաքրափայլ, ամենապարփակ ճակատը: Աղա-
պասանքի նի՛շ մը խսկ չըրիր: Աչքերուդ մէջ սառեցաւ
հեղուկը, ու սիրտիդ վրայ նստաւ անդիմադրելին:

Ընդունեցիր զրկանքը, երկինքի բռնունքներուն նմա-
նեցար, օրդ ցերեկիդ ու ցերեկդ գիշերիդ խառնեցիր: Ու
եղաւ որ եղար անճանաչելի:

Զ.

Տեսան լուսնոսկի մը անդունդին մէջ. կամ պիտի
ազատագրէին ու ազատագրուէին իրենց ալ, կամ պիտի
զահալիժէին անդունդ՝ քեզի հետ:

Սիրականդ ի՛նչ հայրենաբաղձութեամբ երկարեց
իր բազուկները, ու բազուկներուն վրայ՝ բովանդակ
ուծը: Կը դիտէիր իբրեւ ճեսիլի մը, ու այս նոր հրաշքին
մէջ քեզի անճանօքը այն էր՝ քե ինչո՞ւ կ'երկարէին
փրկութեանդ ի խնդիր:

Յանկարծ լեցունեցար լոյսով, յորդեցար յոյսով:
Կուրծիդ ի վեր պլլուեցաւ խեղդուած հոգիդ: Սպառ-
նաց, արգահասանով դիտեց վիրաւոր սպիտակ, որ կ'արիւ-
նէր ծակաւին: Ճնշեց բովանդակութեանդ վրայ, եզեր-
ներուդ զարնուեցաւ.

— Իրիկո՛ւն, իրիկո՛ւն,

Այս գիշեր հոգիս նման է նաւու մը,

Որ լուսնկային տակ կը փչրուի

Լուսնկային պէս:

Այս գիշեր ան նման է քեզի,

Իր լուսաւոր ափունքովը,

Իր անմարդ անկիւններովը...

Նման է արքայածուկի մը,

Որ յանդգնեցաւ

Ալեկոծ Եվկէանը խաղաղեցնել,

Ու փնտռել թաքուցուած ոսկեհանքերը...

Ան նման է տակաւին մեհեանի մը,

Որ յիմար կոյսերու պէտք ունի

Ու լուսահեղձ դռնբացէքի մը:

Բա՛ց, բա՛ց ինծի գանձերդ,

Ինչպէս բացիր՝ է՛ր երբեմն,

Երբ երջանկութեամբ կո՛յր էր հոգիս...

Իջեցո՛ւր խաղաղութիւնդ ինծի,

Պայծառեցո՛ւր ճամբաներդ

Որպէսզի գտնեմ հոգիս...

Իմ հոգիս՝ արծուերուիչ, անխառնական, խառաքիք:

Է.

Ո՛վ իմ սիրտ: Իրիկունը մօիկ կ'ընէ քեզի: Քու
աղօթդ այնքա՛ն եղբրական է, որ կը լացնէ զիս, ու
կը մեռցնէ զիս: Ափունքը կը հեւայ անա: Կը մօտենան
սուրբները: Լուսնալոյսը սպիտակացաւ: Ան ալ ըսաւ
իր մեղքերը: Ոսկեսափորը խորհակուած է: Մա՛րդ չմնաց
եզերներուն վրայ:

Ծունկի եկուր սիրականիդ առջեւ: Անոր բարու-
թիւնը փու վահանդ է:

Զրահուէ՛ անբռնութեամբ:

ԻՆՔՆՆԿԱՐ

Ձեր աչքերուն մէջ բռնեցէ՛ք հրաւ՛ մը,
Ձեր աչքերուն վրայ ձգեցէ՛ք հազարու-
մէկ խենդ գիշերներ,

Շինեցէ՛ք հեֆեսոսի պալատ մը ու ձեր
նայուածքը անկէ թող անցնի,

Ինկէ՛ք երեսն ի վայր, սանարի մը դրան
առջեւ, ու ձեր ոսկորներուն վրայ Յի-
սուս մը թող անցնի.

Ձեր ասամներով արիւնեցէ՛ք Ասուած
մը, ու բժեկեցէ՛ք վէրքը, որ կ'արիւնի,

Ձեր սիրտին մէջ թող կանգնի Գողթաթ
մը, սուրբ բարձր բռնած Սողոմոնի մը
զլխուն վրայ: — Վասն զի, առանց Ու-
ժին Իմաստութիւնը դառնայ մըն է խոր-
սակուած.

Ձեր հոգիին մէջ արձակեցէ՛ք սպիտակ
զոյգ մը աղանիներ, անոնց կնուցին մէջ
դրած ճերել մը ձիթենիի, ու ոտներուն սակ'
դաւած մը ռումբերու, ու զէն ու զարդի.

Նստեցէ՛ք ժայռի մը վրայ, բացէ՛ք ձեր
բերանը աստղերուն, ու անոնցմէ հաս մը
թող իյնայ,

Ապա կանգնեցէ՛ք ձեր սիրածի սիրտին
վրայ, գլուխը բարձր, նարնջածաղիկ մը
երթունցի՛ն՝ ու քսէ՛ք.

— Պատերա՛զմ կամ խաղաղութիւն...

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0338840

52.

31008

ԳԻՆ { Գուլկարիա 25 լեվ
Արսասանման 10 ֆր. ֆրանկ